

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2018-2019) – Nr. 2-A
4 december 2018 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken,
Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid
uitgebracht door Kurt De Loor, Ward Kennes en Sofie Joosen
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

over het ontwerp van decreet

houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2019

over de beleidsbrief
Integratie en Inburgering
2018-2019

over de beleidsbrief
Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid
2018-2019

en over de beleidsbrief
Bestuurszaken
2018-2019

Samenstelling van de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid:

Voorzitter: Mercedes Van Volcem.

Vaste leden:

Sofie Joosen, Bert Maertens, Marius Meremans, Willy Segers, Nadia Sminate, Peter Wouters;
Bart Dochy, Michel Doomst, Ward Kennes, Koen Van den Heuvel;
Marnic De Meulemeester, Mercedes Van Volcem;
Kurt De Loor, Els Robeyns;
Ingrid Pira.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Paul Cordy, Andries Gryffroy, Lies Jans, Kris Van Dijck, Karim Van Overmeire;
Jan Durnez, Martine Fournier, Katrien Partyka, Joris Poschet;
Lydia Peeters, Bart Somers;
Jan Bertels, Yasmine Kherbache;
Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Chris Janssens;
Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

- 15** (2018-2019) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
- 14** (2018-2019) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 12-A** (2017-2018) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
– Nr. 2: Verslag
- 13** (2018-2019) – Nr. 1: Algemene toelichting
– Nr. 2: Toelichtingen per programma
- 16** (2018-2019) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2018-2019) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 1738** (2018-2019) – Nr. 1: Beleidsbrief
- 1739** (2018-2019) – Nr. 1: Beleidsbrief
- 1740** (2018-2019) – Nr. 1: Beleidsbrief

INHOUD

I.	Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid.....	5
1.	Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.....	5
1.1.	Meer autonomie voor de lokale besturen.....	5
1.2.	Meer bestuurskracht voor de lokale besturen.....	5
1.3.	Hervorming van het intermediair niveau	6
1.4.	Modern organiek kader.....	6
1.5.	Evenwicht tussen de lokale besturen en de erediensten	6
1.6.	Sterke steden, slimme steden	7
1.7.	Toepassing taalwetgeving	7
1.8.	Vlotte verkiezingen	7
1.9.	Begroting 2019	8
2.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden.....	8
2.1.	Tussenkoms van Kurt De Loor	8
2.2.	Tussenkoms van Marius Meremans.....	10
2.3.	Tussenkoms van Michel Doomst.....	11
2.4.	Tussenkoms van Ingrid Pira.....	11
2.5.	Tussenkoms van Marnic De Meulemeester.....	12
2.6.	Tussenkoms van Mercedes Van Volcem	12
2.7.	Tussenkoms van Bert Maertens.....	13
3.	Antwoorden van minister Liesbeth Homans.....	13
4.	Replieken van de commissieleden en aanvullende antwoorden van de minister	18
II.	Integratie en Inburgering	22
1.	Toelichting door minister Liesbeth Homans	22
1.1.	Verminderen van de herkomstkloof	22
1.2.	Investeren in verhoging kennis van Nederlands Tweede taal .	23
1.3.	Versterken lokale bestuurskracht	24
1.4.	Vormings- en begeleidingsaanbod	25
1.5.	Begroting 2019	26
2.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden.....	26
2.1.	Tussenkoms van Chris Janssens.....	26
2.2.	Tussenkoms van Kurt De Loor	27
2.3.	Tussenkoms van Ward Kennes	29
2.4.	Tussenkoms van Peter Wouters.....	30
2.5.	Tussenkoms van Mercedes Van Volcem	30
3.	Antwoorden van minister Liesbeth Homans.....	31
4.	Replieken van de commissieleden en aanvullende antwoorden van de minister	37

III. Bestuurszaken	38
1. Toelichting door minister Liesbeth Homans	38
1.1. Functioneren volgens een holdingstructuur.....	38
1.2. Vlaanderen Radicaal Digitaal	39
1.3. Een modern hr-beleid.....	40
1.4. Dienstverlening in functie van de maatschappelijke opdrach- ten	41
1.5. Begroting 2019	41
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden.....	41
2.1. Tussenkoms van Bert Maertens.....	41
2.2. Tussenkoms van Kurt De Loor	42
2.3. Tussenkoms van Ward Kennes.....	44
2.4. Tussenkoms van Michel Doomst.....	46
2.5. Tussenkoms van Ingrid Pira.....	47
3. Antwoorden van minister Liesbeth Homans.....	48
4. Replieken van de commissieleden.....	55
IV. Indicatieve stemming	55
Gebruikte afkortingen	56

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid besprak op 13, 20 en 27 november en 4 december 2018 het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019. Dit ontwerp van decreet werd besproken in samenhang met de beleidsbrief Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid 2018-2019 (*Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1739/1*), de beleidsbrief Integratie en Inburgering 2018-2019 (*Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1738/1*) en de beleidsbrief Bestuurszaken 2018-2019 (*Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1740/1*).

I. Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

1. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

Minister *Liesbeth Homans* verklaart geen volledige opsomming te geven van de gerealiseerde en nog te realiseren punten maar zich tot de hoofdlijnen te beperken.

1.1. Meer autonomie voor de lokale besturen

De minister verwijst in eerste instantie naar de paritaire commissie Decentralisatie. Doelstelling hiervan was het terugschroeven van Vlaamse regelgeving en het geven van meer lokale beleidsvrijheid in welbepaalde sectoren en welbepaalde regelgeving. Er zijn een aantal mooie realisaties rond wonen en personeelsregelgeving.

Inzake vereenvoudiging van financiële stromen was het doel om de voorwaarden-gebonden financiering te verminderen en meer in te zetten op basisfinanciering van de lokale besturen. Deze basisfinanciering werd met verschillende maatregelen substantieel verhoogd, namelijk met meer dan 600 miljoen euro. Dit alles, samen met de groei van het Gemeentefonds, maakt dat de algemene financiering van de lokale besturen ondertussen ongeveer 3,5 miljard euro bedraagt.

De minister merkt op dat er twee procedures waren bij het Grondwettelijk Hof, waaronder een procedure tegen de inkanteling van het Stedenfonds in het Gemeentefonds. Beide beroepen werden verworpen.

Op de planning staat nog de opmaak van een finaal rapport van de realisaties van de paritaire commissie dat in het voorjaar van 2019 mag worden verwacht. De betrokken functioneel bevoegde ministers en hun administraties zullen hiervoor bevestigd worden.

1.2. Meer bestuurskracht voor de lokale besturen

In dit kader vermeldt de minister de zeven vrijwillige fusies met vijftien betrokken gemeenten. Er werd een veralgemeende politieke en ambtelijke integratie van gemeente en OCMW doorgevoerd en de groeivoet van 3,5% van het Gemeentefonds werd behouden. In 2019 bedraagt de hoofdotatie van het Gemeentefonds 2,7 miljard euro, een stijging van 90,5 miljoen euro tegenover 2018.

Voor de komende periode voorziet de minister een verdere ondersteuning van de individuele fusietrajecten. Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal, in samenwerking met de VVSG, introductiesessies voor de mandatarissen organiseren. Hierbij zal ook uitdrukkelijke aandacht zijn voor de implementatie van de integratie van gemeente en OCMW.

De minister vermeldt nog het project 'Lokale Besluiten als geLinkte Open Data' dat gericht is op het efficiënt uitwisselen van informatie uit lokale besluiten. De kern ligt in het 'gelinkt' bewaren en ontsluiten van besluiten. Concreet zal deze aanpak bij

de komende installatievergaderingen voor een eerste keer in de praktijk gebracht worden met het oog op het realiseren van een gelinkte mandatendatabank. Ter zake zijn ook infosessies lopende voor de lokale besturen die ABB uitvoert samen met VVSG en Exello.net (nieuwe koepel van de decretale graden).

1.3. Hervorming van het intermediair niveau

Het provinciaal bestuursniveau werd afgeslankt en de nieuwe provinciale taakstelling werd decretaal verankerd. Daardoor kunnen de provincies sinds 1 januari 2018 geen persoonsgebonden bevoegdheden meer uitoefenen.

Inzake intergemeentelijke samenwerking werd de beperking op de meervoudige doelstellingen (met name de vereiste van functionele samenhang) weggenomen, dit om te verhinderen dat lokale besturen voor een nieuwe taak telkens een nieuw samenwerkingsverband moeten oprichten. In het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (DLB-decreet) zijn ook een reeks maatregelen genomen om de governance van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden te optimaliseren.

Het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing werkt aan een studie over bovenlokale bestuursvormen. Het opleveren van een analyserapport voor de bestuurlijke scenario's is gepland voor eind 2018. Van zodra de resultaten finaal en beschikbaar zijn, kunnen deze input bieden voor verdere discussie over het intermediaire niveau.

1.4. Modern organiek kader

Wat het decreet over het lokaal bestuur betreft, is het regelgevend werk afgerond en zijn ook alle vereiste besluiten door de Vlaamse Regering genomen. Het Provinciedecreet van 9 december 2005 werd afgestemd op het DLB. Ook op dit vlak is het regelgevend werk (bijna) afgerond.

Met het oog op de ondersteuning van de lokale besturen werden in elke provincie algemene informatieavonden georganiseerd om meer uitleg te geven bij de nieuwe decretale bepalingen. Specifieke sessies inzake BBC werden op vraag van de minister in maart 2018 georganiseerd. In elke Vlaamse provincie werden twee informatiesessies van een halve dag over de nieuwe BBC-regels georganiseerd. De gemiddelde opkomst bedroeg meer dan honderd deelnemers per sessie.

Op de planning staat nog het finaliseren van uitvoeringsbesluiten en omzendbrieven. Recent werd een omzendbrief over de start van de nieuwe lokale bestuursperiode gelanceerd. Er mag nog een omzendbrief over het nieuwe bestuurlijke toezicht worden verwacht. Er zullen ook nog twee besluiten van de Vlaamse Regering definitief goedgekeurd worden in uitvoering van het aangepast Provinciedecreet (inzake tucht van statutair personeel en provinciale volksraadpleging).

1.5. Evenwicht tussen de lokale besturen en de erediensten

Na vijftien jaar werd eindelijk vooruitgang geboekt tussen de gewesten met betrekking tot het samenwerkingsakkoord inzake gewestgrensoverschrijdende eredienstbesturen. Dit is vooral van praktisch belang voor de verhouding binnen het Aartsbisdom Mechelen-Brussel. Vorig jaar werd met de regeringen van de andere gewesten en van de Duitstalige Gemeenschap eindelijk een akkoord bereikt.

Lokale besturen worden geholpen bij de uitvoering van een 'ontwerpend haalbaarheidsonderzoek' bij hun eventuele plannen tot herbestemming van een kerk die niet langer een eredienstgebouw moet zijn. Op heden zijn er vijf projectoproepen geweest naar eredienst- of lokale besturen die hebben geleid tot 78 haalbaarheidsonderzoeken.

Het onderzoek (aanbesteed aan KU Leuven) dat ingaat op de procedure van de erkenning en de handhaving van de erkenningscriteria zit in een eindfase. Voor het jaareinde zal het rapport opgeleverd worden.

Na evaluatie door alle partners zal de minister eind dit jaar de nodige kredieten ter beschikking stellen voor een (eenmalige) verlenging met drie jaar van het 'project-bureau herbestemming parochiekerken'.

1.6. Sterke steden, slimme steden

De minister wil de evolutie naar 'slimme steden' stimuleren. In dat kader werd op 1 januari 2017 het Smart Flanders-programma opgestart. Hiermee worden de dertien centrumsteden en de VGC in hun ontwikkeling tot smart cities gesteund. Het afgelopen werkjaar werd een 'opendatacharter' opgesteld dat de basisprincipes voor een goed stedelijk opendatabeleid bevat. Daarnaast is het de intentie om met een aantal pilotcases (de zogenaamde datapiloten) de potentie van open data voor het aanpakken van stedelijke problematieken aan te tonen. Er zijn reeds piloten geweest rond 'parkeren' en 'toegankelijkheid' en er zullen er nog volgen.

Met de 'Slim in de stad-prijs' wil de minister de Vlaamse centrumsteden uitdagen om naar voor te komen met innovatieve concepten over 'Slimme Steden'. De eerste edities waren succesvol en leverden knappe concepten op.

Inzake stadsvernieuwing werd in 2018 een bedrag van 9,6 miljoen euro geïnvesteerd en in het project 'sociale infrastructuur' een bedrag van 7 miljoen euro. Deze inspanningen zullen ook in 2019 aangehouden worden.

De minister wil de 'Slim in de stad-prijs' omvormen tot een 'Slim in de stad-subsidie'. Nieuw hierbij is dat de ingediende projecten binnen de drie jaar uitgevoerd moeten kunnen worden. Vroeger was dit louter een subsidie voor 'innovatieve concepten'. Nu wordt dus de omslag in de richting van effectieve projecten gemaakt.

1.7. Toepassing taalwetgeving

De minister verwijst in dit kader naar de aanwezigheid van ABB op diverse gemeenteraden. Er was een permanente aandacht voor de correcte toepassing van de taalwetgeving.

De procedure van taalregistratie bij de Raad van State wordt momenteel ten gronde verder gezet. De minister en haar administratie blijven dit nauwgezet opvolgen.

1.8. Vlotte verkiezingen

De voorbije jaren werd de kiesregelgeving aangepast. Het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (decreet houdende de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen en houdende wijziging van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005, het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn) werd geoptimaliseerd. Politiek relevant hierbij was de halvering van het aantal provincieraadsleden en het beperken van het aantal gedeputeerden tot vier (vroeger zes).

In het kader van de organisatie van de lokale verkiezingen van 14 oktober 2018 waren er tal van initiatieven: onderrichtingen, implementatie van de nieuwe verkiezingssoftware, het onderhouden van de website vlaanderenkiest.be, de oprichting van het coördinatiecentrum enzovoort.

Net als bij de vorige lokale verkiezingen zal een grondige evaluatie plaatsvinden, waarbij zowel de juridische, organisatorische als informatica-technische aspecten zullen aan bod komen. Het evaluatierapport zal in deze commissie kunnen worden besproken.

1.9. Begroting 2019

De minister zegt dat de fondsen voor de lokale financiering afgerond 3,4 miljard euro bedragen. De hoofddotatie komt uit het Gemeentefonds met een bedrag van 2,67 miljard euro. De aanvullende dotatie voor de centrumsteden bedraagt 157 miljoen euro en de Eliacompensatie 83 miljoen euro. Verder is er de aanvullende dotatie sectorale subsidies voor een bedrag van 131 miljoen euro en de regularisatiepremies voor de vroegere contingentgesco's van 333 miljoen euro. Voor de overname van provinciale instellingen door zeven gemeenten is er een bedrag van 24 miljoen euro. Voor de dotaties aan de provincies Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen is tot slot een bedrag van 9 miljoen euro uitgetrokken.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkoms van Kurt De Loor

Kurt De Loor heeft slechts anderhalf tot twee uur nodig gehad om de beleidsbrief en de begroting grondig door te nemen. De concrete invulling van de doelstellingen ligt mijlenver van de bedoelingen verwoord in de beleidsnota Binnenlands Bestuur. Uit het tweede opvolgingsrapport van de paritaire commissie inzake decentralisatie en subsidiariteit kan worden opgemaakt dat er op bepaalde beleidsdomeinen nog veel werk aan de winkel is. De minister kondigt een finaal rapport van de decentralisatieoefening aan voor het voorjaar van 2019. Sp.a kijkt ernaar uit te vernemen in welke mate de afspraken zijn uitgevoerd en de gemeentelijke beleidsruimte dus groter is geworden. Betekent een finaal rapport dat alle decentralisatieafspraken door alle ministers zijn gerealiseerd? Zo niet, in welke beleidsdomeinen knelt het schoentje? Is de minister van oordeel dat het eindstadium van de subsidiariteit en autonomie voor de lokale besturen bereikt is of dient men verder te gaan en moeten er extra thema's toegevoegd worden?

Wat de bestuurskracht en vrijwillige fusies van gemeenten betreft, vindt het lid niets meer terug van de bestuurskrachtmonitor. Vorig jaar trachtte de minister nog te camoufleren dat ze de handdoek in de ring geworpen had, maar nu doet ze daar zelfs geen inspanning meer voor. Na de bestuurskrachtmonitor van 2015 werd een lovenswaardig project opgezet om extra ondersteuning te bieden bij de zelfevaluatie. Het is jammer dat ook deze oefening een stille dood is gestorven.

Er werd een degelijk pakket uitgewerkt dat de Vlaamse gemeenten moest stimuleren om te fuseren tegen 1 januari 2019: een fusiebonus van 500 euro per inwoner met een maximumbedrag van 20 miljoen euro per fusie, een fusiedraaiboek, een begeleidingsteam enzovoort. Ook werden werkgroepen opgericht, waaronder een Vlaams-federale werkgroep die een impactonderzoek diende te voeren naar de gevolgen van gemeentelijke fusies op de regelgeving en administratieve praktijken zodat de hinderpalen bij een fusie tijdig konden worden weggewerkt. Blijkbaar liep het toch wat fout, want de meeste inwoners van de fusiegemeenten zullen zich binnen het jaar moeten aanmelden bij hun nieuwe gemeente voor een adreswijziging op de identiteitskaart, terwijl dat oorspronkelijk enkel moest als de straatnaam wijzigde. Dat leidt tot ongenoegen bij bepaalde burgemeesters, te meer daar ze laat werden geïnformeerd. Werd dit item opgepikt in de impactanalyse van de Vlaams-federale werkgroep? Zo ja, waar liep het fout bij de opvolging en de uitvoering? Kan de minister dit bijstellen, samen met de minister van Binnenlandse Zaken, zo mogelijk nog voor de zeven fusies op 1 januari 2019 en zeker voor latere gemeentelijke fusies? Kan de minister garanderen dat alle andere noodzakelijke

wijzigingen, zowel Vlaamse als federale, tijdig zullen worden doorgevoerd zodat de fuserende gemeenten en hun inwoners niet opnieuw voor verrassingen komen te staan?

Er wordt een evaluatie van het huidige ondersteuningsbeleid inzake de fusies gepland. Hiertoe zullen de universiteiten van Gent en Leuven in opdracht van ABB een onderzoek voeren naar de motieven voor fusies. Wanneer worden de resultaten verwacht? Kunnen de resultaten van het onderzoek gedeeld worden met deze commissie, onder meer om toekomstige discussies over fusies te voeden?

Over het versterken van de dynamiek van regiovorming kan de spreker net als vorig jaar kort zijn. De regioscreening, ambitieus gestart door de vorige Vlaamse Regering, kreeg geen daadkrachtig vervolg. De minister beperkte zich tot een aantal theoretische maatregelen, maar voerde geen daadkrachtig beleid. Er werd een kans gemist om komaf te maken met de bestuurlijke verrommeling.

Na het brokkenparcours inzake de afslanking van de provincies, hoopt sp.a dat de minister het provinciale bestuursniveau, na de aantreding van de nieuwe provincieraden en deputaties, wel met de nodige professionaliteit en respect behandelt. Op de recentste Algemene Vergadering van de VVP werd naar aanleiding van de parlementsverkiezingen van 2019 en de vorming van een nieuwe Vlaamse Regering een memorandum 'Samen één overheid' opgesteld onder de duidelijk titel: 'Geen C4 maar wel een A4'.

Daarin werden drie bestuurlijke aandachtspunten naar voren geschoven voor een nieuwe Vlaams regeerakkoord. Het eerste punt is bestuurlijke stabiliteit. Na de vele wijzigingen in het binnenlands bestuur van de afgelopen vijftien jaar vraagt men bestuurlijke stabiliteit. Ook de VVSG vroeg dat in haar advies bij het ontwerp van Bestuursdecreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1656/1). Zowel bij de gemeenten als bij de Vlaamse overheid blijkt de tevredenheid over het provinciaal niveau groot. De VVP vraagt dat die appreciatie in politiek Brussel het nodige draagvlak krijgt. Het tweede punt van de VVP is het statuut van de provinciecommandataris. De vereniging zegt dat het voor de bestuurlijke stabiliteit belangrijk is dat de bestuurlijke hoofdstructuur, gemeenten, provincies en Vlaanderen, zich maximaal kan waarmaken. Bestuurlijke concurrentie is absoluut niet nodig. Het derde punt is interbestuurlijk overleg en samenwerking om het transversaal beleid te optimaliseren. De VVP vraagt een goed structureel overleg en transparante communicatie tussen de drie bestuursniveaus. Ad-hocoverleg is onvoldoende. Het voeren van geregeld structureel interbestuurlijk overleg zorgt voor vertrouwen om tot gezamenlijke afspraken te komen. Sp.a schaaft zich helemaal achter die aanbevelingen die nodig zijn om te komen tot sterke besturen.

De gemeente- en stadsmonitor die in maart 2018 werd voorgesteld, betekent een mooie meerwaarde voor de lokale besturen. De meer dan tweehonderd indicatoren vormen een goede basis voor de omgevingsanalyse ter voorbereiding van het meerjarenplan. Weet de minister hoeveel keer de gemeente- en stadsmonitor werd geconsulteerd? Wanneer worden de resultaten verwacht van het gebruikersonderzoek van het Agentschap Binnenlands Bestuur?

Voor sp.a is het belangrijk dat Audit Vlaanderen over voldoende middelen en mankracht beschikt om haar werk als partner van de lokale besturen uit te voeren. Gouverneurs hebben volgens de minister een coördinerende en bemiddelende rol. De lovende woorden over gouverneurs in de beleidsbrief staan in schril contrast met het pijnlijke schouwspel naar aanleiding van de aanstelling van de nieuwe gouverneur in Oost-Vlaanderen. Vooreerst werd de timing voor de aanstelling niet gehaald. De sterke ambtstermijn van gouverneur Jan Briers liep af op 31 oktober 2018. Terloops vraagt het parlementslid waarom die niet verlengd werd. Ook de saga nadien is allesbehalve professioneel te noemen. Nochtans had de Vlaamse

Regering in de vorige legislatuur een nieuwe selectieprocedure goedgekeurd voor de aanstelling van provinciegouverneurs, met een open procedure en een selectie via een onafhankelijk selectiebureau. Op woensdag 7 november 2018 werden er over de procedure actuele vragen gesteld aan de minister-president. Hij verklaarde dat er geen fouten werden gemaakt in de lopende procedure en betreurde de commotie. Ook minister Liesbeth Homans verklaarde in de media dat de procedure correct is verlopen.

Achteraf bleek dat de minister-president niet op de hoogte was van een demarche van de minister van Binnenlands Bestuur, namelijk dat ze contact opnam met één van de vijftien kandidaten die door het selectiebureau werden geselecteerd. De minister-president zei in Villa Politica en Ter Zake dat hij er geen weet van had, maar informatie zou vragen aan minister Liesbeth Homans. Heeft de minister-president dat gedaan? Voorts vraagt hij wat de minister gezegd heeft aan de kandidaat en wat haar bedoeling was. Vond dat onderhoud plaats voor of na de ministerraad van 26 oktober 2018, waarop het dossier van de aanstelling van de Oost-Vlaamse gouverneur geagendeerd stond? Heeft de minister haar collega's ingelicht over dit onderhoud? Zo ja, wie werd ingelicht en wanneer? Zo niet, waarom niet? Wat is de stand van zaken in de procedure tot aanstelling van een nieuwe gouverneur voor de provincie Oost-Vlaanderen? Wanneer zal de nieuwe gouverneur aangesteld worden?

Wat de vereenvoudiging van de financiële stromen betreft, zegt de minister te streven naar meer autonomie en beleidsvrijheid voor de lokale besturen. Ze vergeet daarbij te vermelden dat ze toegestaan heeft dat de gemeenten op diverse vlakken financieel gerold werden. Nooit eerder nam een minister van Binnenlands Bestuur het zo weinig op voor de steden en gemeenten en hun financiën. Hiermee toont de minister en bij uitbreiding de Vlaamse Regering zich geen betrouwbare partner van de lokale besturen. Gelukkig blijft de decretaal verankerde groeivoet van 3,5 procent van het Gemeentefonds behouden. Die gaat echter quasi volledig op aan de pensioenlasten van de lokale besturen. Sp.a vraagt dan ook met aandrang dat de minister samen met haar federale collega een oplossing zoekt zonder aan de pensioenrechten van de werknemers te morrelen.

Sp.a steunt nog de initiatieven voor aantrekkelijke, leefbare en creatieve steden. Tot slot informeert Kurt De Loor naar de evaluatie van de voorbije gemeente- en provincieraadsverkiezingen. Wat zijn de bevindingen over de tests met de audio-module?

2.2. Tussenkoms van Marius Meremans

Marius Meremans stelt vast dat er toch een aantal gemeenten vrijwillig hebben willen fuseren, dit in tegenstelling tot wat aan het begin van de regeerperiode werd gezegd. Hij hoopt dat die evolutie zich voortzet. Weet de minister hoeveel gemeenten een fusie overwogen maar niet doorgezet hebben? Kwam daarbij het initiatief van één gemeente of waren er al gesprekken tussen gemeenten?

Marius Meremans informeert voorts wanneer de resultaten worden verwacht van het onderzoek naar bovenlokale en stadsregionale arrangementen door het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. Die zijn nodig om de debatten over de regiovorming voort te zetten. Hij benadrukt dat de afslanking van de provincies niet als besparing bedoeld was en vindt dat er steeds het nodige respect voor alle bestuursniveaus aan de dag werd gelegd. Provinciebesturen hebben recht op een andere mening, maar ze moeten de hervorming loyaal doorvoeren. De minister moet erop toezien dat de bevoegdheidsverdeling door alle bestuurslagen wordt gerespecteerd. Zijn er sinds het begin van 2018 gevallen van overtreding door provincies vastgesteld? Zo ja, waarover ging het precies? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de dossiers de Warande en het Zorgcentrum Lemberge?

De spreker is geen fan van de provincies, ook al heeft hij er veel respect voor. Verder vindt hij dat de gouverneurs een belangrijke bemiddelende en coördinerende rol hebben. Heeft de minister conclusies gekoppeld aan de gedachtewisseling in deze commissie met de gouverneurs? Overweegt de minister de provinciegouverneurs te laten bemiddelen bij de regioscreening en voor een betere samenwerking tussen de nieuwe lokale besturen?

2.3. Tussenkomsst van Michel Doomst

Algemeen vindt *Michel Doomst* dat dit parlement toch een steen in de lokale rivier heeft verlegd en dat met groot respect voor de autonomie van de gemeenten. Hij ziet dat het budget voor de verkiezingen 2019 verlaagd is en vraagt de minister of ze overwogen heeft de voorzitter en bijzitters van de kiesbureaus beter te vergoeden. Wat moet hij zich voorstellen bij de Vlaamse bijdrage aan de 'Nacht van de Verkiezing'?

De overname van de provinciale instellingen is al bij al goed verlopen. Is die operatie afgerond? De hervorming van het Gemeentefonds is allicht voor de volgende regeerperiode, maar gebeurt daar nu al studiewerk of voorbereiding voor? Overlegt de minister nog met het federale niveau over de brandweer, de politie en de pensioenen? Is het onderzoek naar bovenlokale en stadsregionale arrangementen al opgeleverd? Het is goed dat de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden afgeslankt zijn. Daarbij was de link met de lokale besturen richtinggevend. Wordt nog opgevolgd of die band niet verzwakt?

2.4. Tussenkomsst van Ingrid Pira

Ingrid Pira is nieuwsgierig naar de resultaten van het onderzoek van de universiteiten van Gent en Leuven naar de motieven voor een gemeentelijke fusie. Misschien wordt daaruit duidelijk waarom voorlopig enkel CD&V-besturen gekozen hebben voor fusie. Wanneer zal de studie klaar zijn? De regioscreening, een initiatief van de vorige minister Geert Bourgeois, is door minister Liesbeth Homans bij haar aantreden opgeborgen. Nochtans had die de basis moeten zijn voor de hervorming van de provincies, aldus het parlementslid. Elke minister heeft ondertussen een eigen stadsregionale werking met andere gebiedsomschrijvingen. Groen dringt erop aan die afbakeningen gelijk te maken, anders wordt de verrommeling alleen maar groter. Ze informeert voorts naar het analyserapport voor de bestuurlijke scenario's, gepland voor de tweede helft van 2018. Zullen de commissieleden dat kunnen inzien?

De problemen met de aanstelling van de gouverneur maken duidelijk dat de herziene procedure niet voldoet. Het onafhankelijke bureau levert nochtans geschikte kandidaten af, maar blijkbaar zijn het er te veel zodat de uiteindelijke keuze toch nog een politieke kwestie wordt. De minister-president beweert wel dat er geen rangorde tussen de kandidaten bestaat, maar hij vermeldt evenzeer dat elke competentie een score heeft. De som daarvan geeft wel degelijk een rangschikking. Groen vindt het beter ondubbelzinnig te gaan voor een vergelijkend examen dat een duidelijke rangorde tussen de kandidaten oplevert. Vindt de minister ook dat de aanstellingsprocedure voor gouverneurs best nog op enkele punten wordt aangepast? En wat vindt ze van een vergelijkend examen met een duidelijke rangschikking van een kleinere groep geselecteerden? Groen heeft er verder aanstoot aan genomen dat de resultaten van het assessment gelekt zijn in de pers. Vindt ook de minister dat deontologisch problematisch? Overweegt ze een onderzoek? Waarom wel of niet?

Ingrid Pira kijkt uit naar de resultaten van de studie over het evenwicht tussen de lokale besturen en de erediensbesturen die nog voor het einde van dit jaar verwacht wordt. De minister zal het verkiezingsproces laten evalueren. Slechts 12 procent van de potentiële buitenlandse EU-kiezers en 10 procent van de poten-

tiële kiezers van buiten de Europese Unie heeft zich ingeschreven als kiezer. Vooral het aantal kiezers uit niet-EU-landen neemt af. De minister wil niet ingrijpen in het registratieproces omdat ze het tot de autonomie van de gemeenten rekent. Acht de minister een andere aanpak nodig voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen opdat meer mensen zich inschrijven?

Volgens een arrest van het Grondwettelijk Hof over de integratie van de OCMW's in de gemeenten zou er ook voor de gemeenten in de Rand en in Voeren een organiek en structureel overleg moeten worden georganiseerd. Hoe staat het met het rechtzetten van deze ongrondwettelijkheid?

2.5. Tussenkost van Marnic De Meulemeester

Marnic De Meulemeester leert uit de twee voortgangsrapporten over sterkere steden en gemeenten dat er nog heel wat werk dient te worden verricht, onder andere inzake de lokale rechtspositieregeling, de overdracht en het medebeheer van de gewestwegen, kinderopvang en afvalbeleid. Hij kijkt dan ook uit naar het eindrapport van begin volgend jaar. Bovendien dringt Open Vld erop aan om te blijven zoeken naar nieuwe mogelijkheden. De decentralisatieoefening moet een permanent proces zijn.

Het is goed dat er een evaluatie komt van de vrijwillige fusies. Dat alle inwoners de chip van hun identiteitskaart moeten wijzigen of dat gemeenschappelijke straatnamen veranderen, zijn maar een paar van de ingrijpende gevolgen. De spreker vraagt te zorgen voor een betere voorbereiding van nieuwe fusies. De Vlaamse overheid heeft immers een werkgroep die de impact van de fusies op de Vlaamse regelgeving en administratieve praktijken onderzoekt. De spreker maakt ook gewag van overleg met de federale overheid inzake de gevolgen van de fusies. Wat is de stand van zaken? Welke conclusies komen uit dat onderzoek? Moet er regelgeving worden aangepast? Zo ja, welke? Plant de minister nog initiatieven in dit verband?

Wat de regiovorming betreft, wil het lid weten of het nieuwe decreet al gebruikt werd om het aantal samenwerkingsverbanden te verminderen. Is het aantal intercommunales intussen gedaald? Plant de minister extra maatregelen om de nieuwe mogelijkheden nog beter te benutten? Gezien het nakende aantreden van de nieuwe besturen dringt Open Vld erop aan dat de circulaire over de goede samenwerking tussen Vlaanderen en de gemeenten en de klachtenwijzer er zo snel mogelijk komen. Heeft de minister al meer zicht op de timing daarvan?

Steden en gemeenten zitten vol ongeduld te wachten op de nieuwe personeelsregeling. Die is cruciaal voor de opmaak van de nieuwe meerjarenplanningen. Open Vld vraagt de minister om zo snel mogelijk een besluit te nemen. De partij is voorstander van een ontwerpregeling waarbij de lokale besturen meer vrijheid krijgen om een efficiënt personeelsbeleid te voeren. Voorts vraagt hij of er voor het decreet op de uitzendarbeid (decreet van 27 april 2018 betreffende de uitzendarbeid in de Vlaamse overheidsdiensten en de lokale besturen) bij lokale overheden nog uitvoeringsbesluiten nodig zijn. Worden steden en gemeenten voldoende geïnformeerd over hoe een en ander aan te pakken?

2.6. Tussenkost van Mercedes Van Volcem

Mercedes Van Volcem verwijst naar de perslekken over de examenresultaten in het kader van de aanstelling van een nieuwe gouverneur in Oost-Vlaanderen. Hoe zal de minister omgaan met de schade die dit heeft berokkend?

2.7. Tussenkoms van Bert Maertens

Bert Maertens meent dat de minister de afgelopen jaren een behoorlijk parcours heeft afgelegd. Er werden enkele grote hervormingen gerealiseerd. De leidraad daarbij was de titel van het regeerakkoord 'Vertrouwen, verbinden en vooruitgaan'. Een belangrijke realisatie is het decreet over het lokaal bestuur, met onder meer de integratie van OCMW en gemeente. Hoever staat het daarmee op het terrein? Zijn er gemeenten die achterblijven en met het oog op de integratie zich beperkt hebben tot de aanstelling van de decretale graden?

Bij de realisaties zet hij ook de zeven vrijwillige fusies, de afslanking van de provincies op vlak van taken, mandaten en financiën, de aanpak van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met strengere regels en beperktere bestuursorganen en de vereenvoudiging van de financiële stromen naar de gemeenten. Beter bestuurlijk beleid is tijdens deze regeerperiode ook op lokaal vlak tot uiting gekomen, wat ertoe geleid heeft dat heel wat gemeenten een doordachter budgettair beleid voeren met meer aandacht voor schuldafbouw. De minister laat de mogelijkheden onderzoeken om op het lokale niveau een beleidsmatige en financiële consolidatie uit te voeren van gemeente, OCMW, de autonome gemeentelijke bedrijven, de politiezone en de hulpverleningszone. Op die manier moeten burger en bestuurder een correct beeld krijgen van de financiële situatie en beleidsruimte van een lokale entiteit. Wat houdt dit precies in en hoe staat het met dat onderzoek?

De groeivoet van het Gemeentefonds is 3,5 procent gebleven. De spreker is blij dat er dus geen meerderheid is om hieraan te sleutelen. Ook hij acht een hervorming van het Gemeentefonds nodig. Heel wat gemeenten, ook de zijne, vinden dat ze te weinig uit het fonds ontvangen. Als de pot echter niet groeit, zullen aanpassingen moeilijk liggen want geen enkele gemeente wil graag verliezen. Uiteraard zal de schaalgrootte van de gemeente steeds een factor zijn. In die optiek zou fuseren misschien toch wat dwingender moeten worden aangemoedigd. Hij hoopt voorts dat het volgende Federaal Parlement zal zorgen voor een eengemaakte rechtspersoon van gemeente en OCMW.

Een van de uitdagingen is de slimme gemeente of stad, op tal van gebieden zoals gezondheidszorg, verkeersnetwerk, veiligheid enzovoort. Minister Philippe Muyters test een en ander uit, wat interfereert met wat onder de bevoegdheid van Binnenlands Bestuur gebeurt. De spreker denkt dat er een versnelling hoger moet worden geschakeld en dat de Vlaamse overheid daar een trekkende rol in moet spelen. Het kan niet verwacht worden dat elke stad of gemeente dat op eigen houtje doet.

Elke minister heeft van oudsher graag een subsidiepotje om uit te delen aan projecten. Dat is leuk maar niet efficiënt. Bert Maertens refereert aan een subsidie van amper 5 miljoen euro voor heel Vlaanderen voor het zogenaamde ontharden van gronden. Hij pleit ervoor de middelen niet op die manier te versnipperen maar in samenwerking met de lokale besturen te focussen op kernprojecten.

Tot slot vraagt de spreker dat het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering aan de lokale besturen zouden suggereren dat zij dezelfde regio-indeling gebruiken voor diverse samenwerkingsverbanden. Tegelijk moet de Vlaamse overheid erover waken dat ze zelf geen overlappende of afwijkende indelingen van regio's oplegt.

3. Antwoorden van minister Liesbeth Homans

Minister *Liesbeth Homans* zegt dat ze de antwoorden gegroepeerd per onderwerp zal formuleren.

Decentralisatie/paritaire commissie

Uit vorige jaarlijkse vooruitgangsrapporten bleek dat men grosso modo op schema zat wat betreft de uitvoering van de werkzaamheden van de paritaire commissie Decentralisatie. Zeker voor de thema's waar de minister eindverantwoordelijkheid voor draagt (Wonen), hebben de gemeenten ondertussen meer beleidsvrijheid. Het gemeentelijke leegstandbeleid is daar een concreet voorbeeld van.

De minister denkt dat uit het eindrapport, dat rond Pasen 2019 zal worden opge maakt, zal blijken dat het overgrote deel van de afspraken is nagekomen. Inderdaad is recent belangrijke vooruitgang geboekt in dossiers waar de paritaire commissie aandacht voor vroeg, bijvoorbeeld inzake de vervoersregio's van minister Weyts en het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid van minister Vandeuren.

Wat nu bereikt is, betekent voor de minister geen eindpunt. De volgende regering moet bepalen of deze incrementele weg verder wordt bewandeld dan wel of andere manieren worden gevonden voor het verlenen van meer vrijheidsgraden aan de lokale besturen. Het is trouwens een thema dat niet losstaat van de discussie over de bestuurskracht en fusies van gemeenten.

Vrijwillige fusies

De minister denkt dat iedereen vandaag moet erkennen dat er meer fusies zijn gerealiseerd dan verwacht en dat het terrein wellicht is geëffend voor nog meer gemeentelijke fusies in een niet zo verre toekomst. Vele gemeentelijke mandatarissen hebben hieromtrent de afgelopen tijd met elkaar gesproken maar het is uiteraard moeilijk te bepalen hoeveel precies.

ABB heeft de afgelopen twee jaar een coördinerende rol willen vervullen, zowel ten aanzien van de Vlaamse als de federale administraties. Deze rol werd goed opgenomen maar uiteindelijk zijn het de functioneel bevoegde Vlaamse en federale administraties en ministers die verantwoordelijk zijn voor de noodzakelijke aanpassing van regelgeving of administratieve praktijken. Over de voortgang van de noodzakelijk te nemen wijzigingen op Vlaams niveau is op 27 april 2018 gerapporteerd aan de Vlaamse Regering. De federaal te nemen maatregelen zijn opgevolgd in een Vlaams-federale werkgroep met ambtenaren, kabinetsleden van de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur en van de federale minister van Binnenlandse Zaken.

De noodzakelijke aanpassing van de chip op de identiteitskaart is inderdaad diverse keren aan bod gekomen in de Vlaams-federale werkgroep. In een ontwerp van KB van minister Jambon was voorzien dat in het kader van een gemeentefusie de houder van de identiteitskaart zijn of haar chip slechts moest laten aanpassen bij het verstrijken van de geldigheidsduur van de identiteitskaart, wanneer de identiteitskaart moest vernieuwd worden om een andere reden of op initiatief van de burger, zonder vaststelling van een termijn. Na advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit heeft federaal minister Jambon beslist om dit tekstvoorstel bij te sturen. Dit heeft voor gevolg dat inwoners van fusiebesturen waarvan de gemeentenaam en/of straatnaam wijzigt (dus niet alle inwoners van alle fusiebesturen zoals her en der in de pers werd aangehaald) binnen het jaar de chip op de e-ID moeten laten aanpassen. Dit zal inderdaad wat last veroorzaken voor de betrokken burgers en gemeenten.

Er werd een onderzoek uitgeschreven naar de motieven van de lokale besturen om te fuseren. De resultaten van het onderzoek moeten het toekomstig beleid naar gemeentefusies inspireren. Het eindrapport mag nog voor het einde van het jaar worden verwacht en zal worden bezorgd aan de parlementsleden.

Regiovorming

Recent werden zes tussentijdse rapporten inzake regiovorming voorgelegd aan de stuurgroep van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. Deze zullen in de loop van december worden gepubliceerd op de website van het steunpunt. Dit vormt geen eindpunt in deze onderzoekslijn van het steunpunt. In het voorjaar van 2019 komt nog een analyse in verband met mogelijke bestuurlijke scenario's voor het boven-lokale en stadsregionale vraagstuk.

Wat de vraag om de regioscreening opnieuw te activeren betreft, zegt de minister dat de lokale besturen na de inwerkingtreding van het decreet over het lokaal bestuur beschikken over alle handvaten om verder te werken aan de vereenvoudiging van de intermediaire structuren. In de huidige fase is het dan ook voorbarig om bijkomende stappen te ondernemen. De minister zegt een sterke voorstander te zijn van de gemeentelijke autonomie. Het is aan de lokale besturen zelf om met de resultaten van de regioscreening aan de slag te gaan, al kunnen ze daarbij uiteraard op de hulp van ABB rekenen.

Intergemeentelijke samenwerking

De minister vindt de link met de lokale besturen uiterst belangrijk. Die moet permanent bewaakt worden. Het DLB voorziet verschillende waarborgen om die band te bewaken. Zo blijft er op het niveau van de gemeente een decretale opvolgingsplicht richting hun intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Daarnaast moet een lid van de raad van bestuur minstens tweemaal per jaar, tijdens een openbare vergadering van de gemeenteraad van elk van de deelnemende gemeenten, verslag uitbrengen over de uitoefening van de bevoegdheden en taken van de raad.

Het decreet over het lokaal bestuur bevat bepalingen die een vermindering van het aantal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden mogelijk maken. Het betreft meer bepaald de bepalingen inzake de mogelijkheid tot meervoudige doelstellingen, de mogelijke gebiedsuitwisseling in de sectoren van de energie- en waterdistributie en de mogelijkheid voor opdrachthoudende verenigingen voor distributienetbeheer tot verschuiving van het einde van de statutaire termijn naar 1 april 2019 en voor de deelnemende gemeenten van die verenigingen tot uittreding of toetreding.

Deze bepalingen hebben tot op heden gezorgd voor een vermindering van het aantal dienstverlenende of opdrachthoudende verenigingen. De financieringsintercommunales (Fingem, Figga, Finea, Finilek en Finiwo) werden ingekanteld in de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor het distributienetbeheer (zie ook de fusie tussen de werkmaatschappijen Eandis en Infrax). Er heeft tevens een fusie plaatsgehad tussen de opdrachthoudende verenigingen voor distributienetbeheer (IMEA, Integan, Iveg) tot de opdrachthoudende vereniging Fluvius Antwerpen. Deze bewegingen hebben een vermindering met acht intergemeentelijke samenwerkingsverbanden tot gevolg gehad.

Bestuurlijk toezicht

De omzendbrief betreffende het bestuurlijk toezicht en de bekendmakingsplicht in het Provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur zullen normaal gezien geagendeerd worden op een van de eerstvolgende ministerraden van de Vlaamse Regering. De klachtenwegwijzer zal gelijktijdig met de omzendbrief gepubliceerd worden.

Uitzendarbeid in de lokale besturen

De regeling wordt reeds toegepast en er zijn geen verdere uitvoeringsbesluiten nodig. ABB zal de lokale besturen ondersteunen via adviesverlening.

Afslanking van de provincies

De afslanking van de provincies (naar bevoegdheden, personeel en budget) is ondertussen sinds bijna een jaar een feit. De operatie is in het algemeen goed verlopen. In principe beheert de provincie geen persoonsgebonden bevoegdheden meer, behalve diegene die zijn afgesproken. De provincies beheren verder de provinciale domeinen, waar als 'bijzaak' soms persoonsgebonden activiteiten worden georganiseerd. De provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen beheren respectievelijk nog de cultuurinstelling 'de Warande' en het Zorgcentrum Lemberge tot 31 december 2020.

De minister heeft in het kader van het bestuurlijk toezicht op 18 april 2018 haar goedkeuring gehecht aan de oprichting van de OCMW-vereniging Zorgband Leie en Schelde. Het is de bedoeling dat het Zorgcentrum Lemberge in deze zorgband zal inkantelen en dat de provincie Oost-Vlaanderen zal verdwijnen uit de beheersorganen.

Slechts één keer heeft de minister als 'toezichthouder' moeten optreden. In de budgetwijziging 2018/1 van de provincie Vlaams-Brabant werd een lijst met nominatieve subsidies opgenomen waaruit bleek dat een deel van deze subsidies bestemd was voor de ondersteuning van sportevenementen, voornamelijk wielervedstrijden. Om die reden heeft de minister bij besluit van 25 mei 2018 dat onderdeel van die budgetwijziging geschorst.

Lokale verkiezingen

Zoals dat ook gebeurd is naar aanleiding van de lokale verkiezingen van 2012, zal ABB een grondige evaluatie maken van het verloop van de lokale verkiezingen van 2018. De minister wil het resultaat van die evaluatie afwachten. De evaluatie van de pilootprojecten rond de audiomodule zal hier deel van uitmaken. Vijftien gebruikers hebben een evaluatieformulier ingevuld, hetgeen als input zal meegenomen worden. Ook de verschillende vragen met betrekking tot de leden van de verschillende kiesbureaus (onder andere de vergoeding) zal deel uitmaken van de evaluatie van het verloop van de verkiezingen in zijn geheel.

De bijdrage voor de 'Nacht van de Verkiezing' gaat specifiek over de financiële bijdrage die de Vlaamse overheid doet voor de verkiezingen van 26 mei 2019. Alhoewel de federale overheid deze verkiezingen feitelijk organiseert, draagt de Vlaamse overheid hier gedeeltelijk aan bij omdat het voor een derde over Vlaamse verkiezingen gaat. Het betreft enerzijds een derde van de presentiegelden en een vergoeding voor de verwerking van de resultaten en anderzijds worden een aantal personeelsleden op de dag van de verkiezingen ingeschakeld voor het opvolgen van de kantons en de hoofdbureaus in verband met de verkiezingen voor het Vlaams Parlement.

Met betrekking tot het inschrijvingspercentage van de niet-Belgische burgers zal de minister in detail antwoorden op de schriftelijke vraag nr. 23 van 25 oktober 2018 van Ingrid Pira. De minister blijft erbij dat de gemeentelijke overheden het best geplaatst zijn om te bepalen welke manier het meest geschikt is om hun niet-Belgische inwoners te informeren en te sensibiliseren om aan de lokale verkiezingen deel te nemen.

Integratie OCMW en gemeente

Er werd gevraagd naar een stand van zaken betreffende de remediëring aan arrest nr. 67/2018 van het Grondwettelijk Hof wat betreft de invoering van een structureel overleg. De minister zegt dat uit een analyse van het arrest over de structurele band in de Vlaamse Rand blijkt dat een decretaal initiatief aangewezen is. Momenteel wordt onderzocht welke vorm dit concreet moet aannemen. Zij verwacht hier de komende weken meer duidelijkheid over te kunnen geven.

Een algemene stand van zaken van de integratie OCMW-gemeente is momenteel moeilijk te schetsen. Naast de veralgemeende verplichte bepalingen (de politieke en ambtelijke integratie) laat het decreet over het lokaal bestuur veel ruimte voor lokale autonomie. Dit is enerzijds de kracht van dit decreet. Elk bestuur kan rekening houden met de eigen context en nagaan wat de lokale mogelijkheden zijn rond de integratie van de diensten, het inrichten van mogelijke gemeenschappelijke diensten, het desgewenst centraliseren van diensten of loketten en zo meer. Anderzijds maakt dit het niet eenvoudig om hier een algemeen beeld over te schetsen. De minister stelt voor 1 januari 2019 af te wachten en dan te bekijken of er nog kinderziektes zijn. Het agentschap zal dit in ieder geval nauwlettend opvolgen.

Financiële transparantie

Er was een vraag naar de stand van zaken betreffende het onderzoek om op lokaal niveau een beleidsmatige en financiële consolidatie uit te voeren. De minister antwoordt dat het onderzoek nog loopt. Het heeft een looptijd van vier jaar en moet afgerond worden in 2020. De minister hecht veel waarde aan dit onderzoek. Het lokaal bestuur is, zelfs na de integratie van gemeente en OCMW, een veelzijdig gegeven, vaak met OCMW-verenigingen, AGB's, extern verzelfstandigde entiteiten in privaatrechtelijke vorm. Lokale politici en ambtenaren moeten hierover een globaal zicht kunnen behouden.

Tot op heden lag de focus vooral op de financiële consolidatie. Welke geconsolideerde financiële informatie is nodig, zowel vanuit beleids- als beheersperspectief? Hoe bekom je die informatie, uit soms verschillende boekhoudsystemen? De onderzoekers rapporteren twee keer per jaar tussentijds over de voortgang aan de stuurgroep.

De resultaten van het onderzoek zullen in het voorjaar van 2019 door onderzoekers van de KU Leuven en UGent in samenwerking met ABB op een publiek seminarie worden toegelicht. Dit moet de lokale bestuurders toelaten om de consolidatieproblematiek nuttig aan te wenden in de opmaak van de meerjarenplanning.

Kenniscentrum

In de periode van 19 maart tot 13 november 2018 werd de website in totaal 215.823 keer geraadpleegd. Enkel in de eerste maand na de lancering van de gemeente- en stadsmonitor werd de website al 121.871 keer geraadpleegd. De resultaten van het gebruikersonderzoek zullen eind februari 2019 ter beschikking zijn.

Gouverneurs

Wat de lopende benoemingsprocedure voor de Oost-Vlaamse gouverneur betreft, verwijst de minister naar de tussenkomst van de minister-president in de plenaire vergadering tijdens de actuele vragen van 7 november 2018. Zij merkt nog op dat de Vlaamse Regering de lopende procedure niet in vraag stelt. De Vlaamse Regering vraagt niet om de procedure herop te starten.

Wat het verslag over de coördinatieopdracht van de gouverneurs betreft, verwijst de minister naar haar antwoord van 26 juni 2018 op de vraag om uitleg van Michel Doomst (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2017-18, nr. 2239/1). Hierin werd ingegaan op een van de concrete aandachtspunten, met name de verkokering. De minister meent dat verkokering het best wordt opgelost op basis van concrete doelstellingen. Daarrond kunnen dan coalities worden gezocht, over de beleidsniveaus heen, om zo tot echte realisaties te komen. Zij verwijst bijvoorbeeld naar de aanpak rond de fusies van gemeenten, de paritaire commissie Decentralisatie en het witboek 'Open en wendbare overheid'. Men moet lessen trekken uit deze best practices en op de ingeslagen weg verder gaan.

Gemeentefonds

De Vlaamse Regering heeft samen met het Vlaams Parlement de groeivoet van het Gemeentefonds (3,5% per jaar) ongemoeid gelaten. De hoofddotatie van het Gemeentefonds groeide in de periode 2002-2018 met bijna 1,13 miljard euro, van 1,44 miljard euro in 2002 tot 2,58 miljard euro in 2018. Dat is een nominale groei van 78%. De reële groei over die periode bedraagt 33%. Indien de dotatie over de beschouwde periode enkel zou geëvolueerd zijn volgens de inflatie, dan zou het Gemeentefonds in 2018 ruim 1,9 miljard euro bedragen. Dat is 613,2 miljoen euro of 23,7% minder dan het effectieve bedrag in 2018.

Daarnaast werd sinds 2016 heel wat voorwaardelijke financiering vanuit Vlaanderen naar de lokale besturen omgedoopt tot basisfinanciering, als een soort van aanvullende algemene dotaties naast de hoofddotatie van het Gemeentefonds. De algemene financieringsmiddelen nemen daardoor van 2015 tot 2018 toe met bijna 900 miljoen euro of 37,3%, van 2,4 miljard euro in 2015 tot 3,3 miljard euro in 2018.

Kurt De Loor legde ten onrechte een relatie tussen het Gemeentefonds en de pensioenlasten van de gemeenten. Het Gemeentefonds is een algemene financiering van de lokale besturen. Die middelen kunnen worden aangewend voor om het even welke exploitatie- en investeringsuitgaven. De pensioenuitdaging is inderdaad groot, voor sommige besturen zeer groot, voor anderen minder. De regelgeving hieromtrent (en dus ook een mogelijk ingrijpen) is een federale aangelegenheid. De minister heeft haar collega's in de Federale Regering daarover al aangesproken, maar uiteindelijk kan ze dit zelf niet regelen, laat staan dat ze dit vanuit de Vlaamse begroting zou kunnen financieren. Het is goed dat de vraag hier gesteld wordt, maar het zou nog beter zijn dat dezelfde vraag gesteld wordt in de Kamer van Volksvertegenwoordigers aan de eigenlijke verantwoordelijken voor de pensioenlasten van het gemeentepersoneel.

Er werd gevraagd of er voorbereidend studiewerk wordt verricht omtrent het Gemeentefonds met het oog op de volgende legislatuur. De minister antwoordt dat er hieromtrent momenteel geen opdracht loopt. Anderzijds hoopt zij dat al diegenen die zeggen dat een herijking nodig is, zelf aan de slag gaan en niet alleen zeggen welk criterium meer moet meetellen, maar ook welk criterium dan minder moet doorwegen. Alle basisgegevens zijn eenvoudig te raadplegen op de ABB-website. Resultaatgericht onderzoek is slechts mogelijk als de onderliggende (politieke) assumpties duidelijk zijn. De minister besluit dat een herijking van het Gemeentefonds niet los kan worden gezien van een antwoord op een aantal bestuurlijke uitdagingen (fusies).

4. Replieken van de commissieleden en aanvullende antwoorden van de minister

Kurt De Loor kijkt uit naar het eindrapport van de paritaire commissie Decentralisatie dat tegen april 2019 wordt verwacht. Blijkbaar is de minister van oordeel dat

al haar collega-ministers goed gewerkt hebben. Bij de tussentijdse rapportering waren er nochtans andere geluiden te horen. Positief is alvast dat dit eindrapport geen eindstadium hoeft te zijn en dat er een vervolg kan komen.

Het valt de spreker op dat de minister niets heeft gezegd over de bestuurskracht-monitor. Blijkbaar gebeuren er daaromtrent geen inspanningen meer en dat valt te betreuren. Inzake de fusies heeft de minister altijd gezegd dat alles onder controle is, maar blijkbaar is dat toch niet helemaal het geval. Gevolg is dat de gemeenten die de moed hadden om te fuseren nu met een aantal financiële en organisatorische gevolgen zitten, bijvoorbeeld omdat ze de chip op de identiteitskaart moeten aanpassen.

Kurt De Loor vindt dat de fusies vaak om de verkeerde redenen hebben plaatsgevonden. In sommige gevallen ging het om twee kleinere gemeenten die zich afzetten tegen een grotere stad, in andere gevallen werd er politieke stratego gespeeld. De spreker hoopt dat de volgende Vlaamse Regering inzake fusies meer ambitie aan de dag durft te leggen. Men moet immers gaan naar een grotere bestuurskracht van de lokale besturen.

De dynamiek van de regiovorming heeft niet veel opgeleverd. Onder het mom van de lokale autonomie schuift de minister alle verantwoordelijkheid af op de lokale besturen. Er zijn een aantal theoretische maatregelen genomen, maar het is een gemiste kans dat het werk van de vorige Vlaamse Regering niet werd voortgezet. Er wordt dus weinig ondernomen om de bestuurlijke verrommeling tegen te gaan.

De groeivoet van het Gemeentefonds is inderdaad decretaal verankerd. Die groeivoet is wel degelijk noodzakelijk. Het lokaal bestuur is het bestuursniveau dat het dichtst bij de mensen staat en waar de bevolking het meest vertrouwen in heeft. Maar de mensen koesteren ook verwachtingen ten aanzien van hun lokaal bestuur. Het is dan ook nodig dat de groeivoet van het Gemeentefonds aangehouden blijft.

Niemand vraagt dat de pensioenlasten door de Vlaamse Regering zouden worden gedragen. Wel wordt met aandrang gevraagd dat de minister met haar federale collega's een oplossing zoekt. Maar blijkbaar ziet de minister het probleem niet. Ze zou beter uit haar Brusselse ivoren toren komen en haar oor te luisteren leggen bij de lokale besturen zodat hun noodkreet wordt gehoord. De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur is tenslotte de belangenhartiger van de lokale besturen.

De lokale verkiezingen zijn inderdaad vrij vlot verlopen maar er waren wel wat opmerkingen over de aangifte van de verkiezingsuitgaven. Dit ging gepaard met een grote administratieve rompslomp die tijdrovend en papierverspillend was. Dit moet in de toekomst op een meer efficiënte en eenvoudige manier kunnen worden aangepakt.

Kurt De Loor stelt nog vast dat de minister niet heeft geantwoord op zijn concrete vragen over de demarches van de minister in het kader van de aanstelling van een gouverneur in Oost-Vlaanderen. Hij brengt deze nogmaals onder de aandacht. De minister van Binnenlands Bestuur heeft contact opgenomen met één van de vijftien kandidaten die door het selectiebureau werden geselecteerd. De minister-president zei in Villa Politica en Ter Zake dat hij hier geen weet van had, maar informatie zou vragen aan minister Liesbeth Homans. Heeft de minister-president dat gedaan? Wat heeft de minister gezegd aan de kandidaat in kwestie? Vond dat onderhoud plaats voor of na de ministerraad van 26 oktober 2018, waarop het dossier van de aanstelling van de Oost-Vlaamse gouverneur geagendeerd stond? Heeft de minister haar collega's ingelicht over dit onderhoud? Zo ja, wie werd ingelicht en wanneer? Zo niet, waarom niet? Wat is de stand van zaken in de procedure voor de aanstelling van een nieuwe gouverneur voor de provincie Oost-Vlaanderen? Wanneer zal de nieuwe gouverneur aangesteld worden?

Minister *Liesbeth Homans* antwoordt dat de gemeenten de bestuurskrachtmonitor kunnen gebruiken voor zelfevaluatie. Inzake fusies vindt de minister de opmerkingen van Kurt De Loor kort door de bocht. Op Vlaams niveau was alles in gereedheid gebracht voor een vlotte fusieoperatie.

De pensioenproblematiek is inderdaad reëel maar de minister kan haar federale collega's hier enkel attent op maken. Zij roept de commissieleden op er bij hun partijgenoten in de Kamer op aan te dringen om de problematiek daar aan te kaarten, want in de Kamer is daarover nog geen enkele vraag gesteld.

De minister is het eens met de stelling dat de groeivoet van het Gemeentefonds noodzakelijk is. Vandaar dat zij in de Vlaamse Regering altijd duidelijk is geweest dat hieraan niet kan worden geraakt, ook tegenover collega's die in besparings-tijden die groeivoet nader wilden bekijken.

De minister bevestigt dat de regeling inzake de aangifte van de verkiezingsuitgaven nogal omslachtig is. In het kader van de aangekondigde evaluatie zal men bekijken hoe een en ander eenvoudiger kan.

Wat de vragen over de gouverneur betreft, zegt de minister dat er in het kader van de benoemingsprocedure eerst een voordracht moet gebeuren die door de minister van Binnenlands Bestuur geagendeerd moet worden op de Vlaamse Regering. Vervolgens wordt een brief gestuurd naar de federale overheid (de gouverneur is ook een federaal ambtenaar) en naar de voorzitter van het Vlaams Parlement (met het oog op een eventuele hoorzitting). Na het houden van de hoorzitting kan de benoeming plaatsvinden.

Wat is er concreet gebeurd? De drie meerderheidspartijen waren op de hoogte dat er een voordracht ging gebeuren. Die voordracht is officieel geagendeerd op de Vlaamse Regering en ook de betrokken kabinetten waren op de hoogte. De minister heeft dan contact opgenomen met de door haar voorgedragen kandidaat met de vraag of die bereid zou zijn het mandaat op te nemen als de regering zo zou beslissen en of hij beschikbaar zou zijn vanaf 1 november 2018. Dit zijn logische vragen waarop de betrokkene ook bevestigend heeft geantwoord.

De minister zegt met grote verbazing te hebben gekeken naar de uitzending van Villa Politica waarin Linda De Win gedurende 2,5 uur als een marathonloopster heeft rondgehouden om aan iedereen te vragen of zij weet hadden van de filmopnames van het telefoongesprek van de minister met de voorgedragen kandidaat. Hierop heeft de minister-president logischerwijze ontkennend geantwoord want die beelden bestaan gewoon niet.

De minister zegt dat haar contact met de voorgedragen kandidaat de normaalste zaak van de wereld is. Als functioneel bevoegde minister komt het haar toe de voordracht te agenderen op de Vlaamse Regering. Zij moet ook weten of de kandidaat de benoeming zal aanvaarden als de regering zo beslist en of hij of zij beschikbaar is. Het heeft de minister verder verbaasd dat de naam en toenaam van haar kandidaat een uur na afloop van de ministerraad al in de media opdook.

Kurt De Loor zegt dat de benoemingsprocedure hem wel degelijk bekend is. Hij had verwacht dat die procedure vlot zou verlopen, maar het politieke schouwspel dat werd en wordt opgevoerd doet vermoeden dat de procedure sluitender moet worden gemaakt. De minister bevestigt dat zij een van de vijftien geschikt bevonden kandidaten heeft gecontacteerd. Is het normaal dat zij dit doet nog voor de voordracht op de ministerraad is geweest? De spreker stelt zich daar vragen bij. Dat wordt bevestigd door een aantal politieke uitspraken, onder meer van de voorzitter van een meerderheidspartij die uitdrukkelijk spreekt van grove fouten en een gebrek aan professionalisme bij de behandeling van dit dossier. Dit zijn

toch uitspraken die men niet zomaar van tafel kan vegen. Bovendien is er de verklaring van een kandidaat die haar kandidatuur uiteindelijk heeft ingetrokken. Dit zijn sterke aanwijzingen dat er zaken fout zijn gelopen. Bovendien werden de resultaten van het assessment naar de pers gelekt. Dit vergt nader onderzoek, bijvoorbeeld door Audit Vlaanderen.

Minister *Liesbeth Homans* antwoordt dat het de bevoegdheid is van de functioneel bevoegde minister om een voordracht te doen. Die voordracht is overigens met medeweten van de coalitiepartners gedaan. Op woensdagavond werden de kandidaten geïnterviewd en heeft de minister aan de leden van de kern laten weten dat zij op de ministerraad van vrijdag de heer Leerman zou voordragen als gouverneur van Oost-Vlaanderen. De coalitiepartners hebben op donderdagmorgen alle officiële agenderingsdocumenten ontvangen en waren dus op de hoogte.

Kurt De Loor wilde weten of de coalitiepartners op de hoogte waren van het feit dat de minister contact heeft opgenomen met een kandidaat. Blijkbaar niet want zelfs de minister-president was niet op de hoogte. Dit gecombineerd met het feit dat de assessmentresultaten in de pers werden gegooid, betekent een flagrante inbreuk op het goede verloop van de procedure. Bovendien waren er nog de uitspraken van de voorzitter van een coalitiepartner. De spreker vindt het hallucinant dat dit allemaal kan in een benoemingsprocedure van een belangrijke functie als die van gouverneur.

Mercedes Van Volcem zegt dat het perslek ook haar enorm heeft gestoord. Men kan dit niet zomaar laten voorbijgaan. Als de resultaten van zo'n belangrijk assessment in de krant staan, stelt er zich toch een probleem. Het vertrouwen in dergelijke assessments krijgt zo een ferme deuk. Mocht zoiets lokaal gebeuren, dan zou men daar niet zomaar mee weggkomen. De spreker beweert niet dat de minister persoonlijk een fout heeft gemaakt, maar er moet wel onderzocht worden van waar het lek komt. Anders dreigen zulke fenomenen bij elke belangrijke benoemingsprocedure opnieuw te gebeuren. Hoe zal de minister voorkomen dat dit in de toekomst opnieuw voorvalt? Hoe is de commotie rond de benoeming te verklaren als er een consensus is geweest in de Vlaamse Regering?

Minister *Liesbeth Homans* zegt niet over een consensus in de Vlaamse Regering te hebben gesproken. Ze heeft verklaard dat ze na de gesprekken met de kandidaten als functioneel bevoegde minister een voordracht zou agenderen op de Vlaamse Regering. In die zin waren de leden van de kern op woensdagavond op de hoogte dat de voordracht zou worden geagendeerd. De minister betreurt het lek eveneens. Dit komt niemand ten goede. Wie zal er in de toekomst nog willen solliciteren bij de Vlaamse overheid als zulke gevoelige informatie wordt gelekt? De minister weet evenwel niet waar te beginnen om de oorsprong van het lek op te sporen. Zij concludeert dat geen enkele van de drie regeringspartijen de procedure in vraag heeft gesteld.

Kurt De Loor is verheugd dat hij bij een lid van de meerderheid steun krijgt voor zijn pleidooi. Blijkbaar heerst er een soort omerta rond dit dossier. Het kan toch niet zijn dat men op een dergelijke manier een van de Vlaamse topambtenaren gaat benoemen. Zijn de leden van de meerderheid dan akkoord met de werkwijze? De spreker alvast niet en hij vraagt dat Audit Vlaanderen een rol zou spelen in het onderzoek naar wat er fout is gelopen. Hoe zal men in de toekomst kandidaten kunnen rekruteren voor dergelijke functies?

Mercedes Van Volcem vindt ook dat men in deze te gemakkelijk over de problemen stapt. Er stelt zich een probleem met de wijze waarop men met het assessment omgaat. Maar een nog groter probleem is de wijze waarop een goede kandidaat publiekelijk te kijk werd gezet. Er moet daarom een gevolg worden gegeven aan het lek. Dit mag niet onbestraft blijven. Ook is het zo dat men in dergelijke benoe-

mingsdossiers best eerst een consensus bereikt en er dan pas mee naar de regering trekt.

Bert Maertens begrijpt dat de kwestie gevoelig ligt. Hij ergert zich ook enorm aan het feit dat dergelijke zaken in de pers belanden. Het is evenwel geen goed idee om Audit Vlaanderen in te schakelen. Er is sprake van een lek uit de kern of uit de regering of via een medewerker en in dergelijke omstandigheden heeft Audit Vlaanderen geen bevoegdheid. De spreker wenst het lek absoluut niet te minimaliseren. Hij zou ook willen weten wie met welk doel gelekt heeft. Belangrijk is dat de belangen van alle kandidaten worden gegarandeerd en dat uiteindelijk de beste kandidaat wordt aangeduid. De vraag is hoe men dergelijke lekken kan voorkomen. Door het aannemen van een code of conduct, een afsprakennota waarin ieder plechtig belooft om niet te lekken? Dit zou weinig of niets uithalen. De spreker besluit dat hij de lekken laakt maar dat hij niet inziet hoe men lekken in de toekomst kan voorkomen. Hopelijk gebeurt zo iets geen tweede keer en kan de nieuwe gouverneur van Oost-Vlaanderen zo snel mogelijk aan het werk.

Kurt De Loor vraagt nog wanneer de minister verwacht dat de nieuwe gouverneur wordt aangesteld. Verder herhaalt hij zijn suggestie dat Audit Vlaanderen een rol zou spelen in het onderzoek naar het perslek. Er zijn professionele fouten gebeurd en die moeten worden onderzocht.

Mercedes Van Volcem begrijpt de bekommernis van Kurt De Loor maar denkt ook dat Audit Vlaanderen niet bevoegd is. Het kan echter niet dat mensen uit de kern of hun medewerkers dergelijke documenten lossen. Zeker als het om vertrouwelijke en persoonlijke informatie gaat, kan dat niet worden aanvaard.

Minister *Liesbeth Homans* ziet evenmin welke rol Audit Vlaanderen zou kunnen spelen. Zij herhaalt nog eens dat geen enkele van de drie coalitiepartners de huidige procedure in vraag stelt. Evenmin is gevraagd de procedure op te schorten of opnieuw op te starten.

Kurt De Loor vraagt zich af waarom er dan nog geen nieuwe gouverneur werd aangesteld. De minister moet haar verantwoordelijkheid opnemen om te onderzoeken waar er professionele fouten werden gemaakt.

II. Integratie en Inburgering

1. Toelichting door minister Liesbeth Homans

1.1. Verminderen van de herkomstkloof

De *minister* zegt dat de coördinatie van het horizontaal integratiebeleid nog steeds verloopt via de commissie Integratiebeleid, die wordt voorgezeten door de Vlaamse diversiteitsambtenaar, en via het Horizontaal Integratiebeleidsplan dat werd goedgekeurd in 2016 en grondig werd geactualiseerd in de zomer van 2018.

Er wordt verder ingezet op internationale samenwerking. De Vlaamse overheid neemt actief deel aan tal van internationale overlegfora, zoals het Europees Integratie Netwerk en het Europees Migratie Forum. Er vinden ook tal van uitwisselingsmomenten plaats, in het bijzonder met Nederland en Noordrijn-Westfalen.

Voorts verwijst de minister naar de oproep intersectionaliteit die zij lanceerde. Uit de SID-survey blijkt dat gendergelijkheid en de aanvaarding van seksuele diversiteit een probleem vormen voor sommige buitenlandse herkomstgroepen. Daarom heeft zij vanuit haar bevoegdheden Gelijke Kansen en Integratie een oproep gelanceerd rond de kruispunten herkomst en gender/seksuele diversiteit. De geselecteerde projecten kunnen starten vanaf 2019.

Op het vlak van monitoring en gegevensverzameling waren er reeds meerdere initiatieven. Binnen de Vlaamse Regering werd een uniforme definitie van 'personen van buitenlandse herkomst' afgesproken. Deze uniforme definitie wordt als variabele opgenomen in monitors van verschillende beleidsdomeinen.

De lokale inburgerings- en integratiemonitor wordt jaarlijks geactualiseerd. Daarnaast werden de derde editie van de Vlaamse migratie- en integratiemonitor en de eerste survey 'Samenleven in diversiteit' in mei 2018 gepresenteerd.

Op het vlak van beleidsrelevant onderzoek verwijst de minister nog naar de Leerstoel Migratie, Integratie en Arbeidsmarkt, die loopt tot midden 2019 en het onderzoek naar de regierol van gemeenten over lokaal integratiebeleid. Tot slot werden de evaluatie van het Vlaams integratiebeleid en de evaluatie van de hervorming van de sector opgestart.

Het versterken van de betrokkenheid van personen van buitenlandse herkomst en van het middenveld blijft een speerpunt van het beleid van de minister. Het onderzoek 'beleidsparticipatie van personen van buitenlandse herkomst' gaf aanleiding tot het scherper stellen van de rol van het Minderhedenforum. Het forum moet kunnen optreden als een forum van actoren (niet enkel van organisaties), met een sterkere focus op beleidsparticipatie. Het onderzoek beveelt ook aan om via een samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en het Minderhedenforum de wederzijdse verwachtingen en verantwoordelijkheden te regelen. Een ontwerp van decreet tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid (*Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1709/1*) dat de regelgeving op die punten aanpast, werd intussen ingediend bij het Vlaams Parlement (hierna het Integratiedecreet).

De Vlaamse interlevensbeschouwelijke dialoog komt nog steeds samen. Op 2 juni 2017 hebben de erkende levensbeschouwingen, in aanwezigheid van de Vlaamse Regering, een charter ondertekend waarin zij gemeenschappelijke fundamentele rechten, vrijheden en waarden onderschrijven. Naar aanleiding van de ondertekening van het charter werd de dialoog uitgebreid tot een overlegplatform waar de vertegenwoordigers van de erkende levensbeschouwingen en de Vlaamse overheid in gesprek kunnen gaan.

Voor de realisaties en beleidsopties met betrekking tot het diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid verwijst de minister naar de beleidsbrief Bestuurszaken.

1.2. Investeren in verhoging kennis van Nederlands Tweede taal

Investeren in het verhogen van de kennis van het Nederlands is een belangrijke doelstelling van het beleid. Daarom werd een nieuw beleidskader NT2 uitgetekend op basis van de conceptnota NT2-beleid die op 25 maart 2016 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Dat beleidskader leidde tot aanpassingen van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs (reeds goedgekeurd) en het ontwerp van Integratiedecreet. Bedoeling is dat dit vanaf september 2019 in werking kan treden.

Daarnaast zetten de Agentschappen Integratie en Inburgering en het Huis van het Nederlands ook in op geïntegreerde trajecten, onder andere in samenwerking met de VDAB. Naast het formele aanbod NT2 zijn er ook talloze mogelijkheden om op een meer informele manier Nederlands te oefenen. De minister voorzag daarom in extra oefenkansen, onder meer in de projectoproep 'oefenkansen Nederlands'. Sinds september 2017 zijn 21 geselecteerde projecten van start gegaan. Daarnaast werden de vernieuwde website www.nederlandsoefenen.be en het digitaal platform www.nedbox.be bekendgemaakt.

In het kader van het taal(promotie)beleid werkte de minister vanuit haar coördinerende bevoegdheid een overheidsbrede visietekst over taalbeleid uit, gericht op het versterken van het Nederlands enerzijds en het wegnemen van taaldrempels anderzijds. Deze visietekst zal dienen als een gemeenschappelijk fundament voor de entiteiten van de Vlaamse overheid. De Agentschappen/Huis van het Nederlands zorgen hierbij voor ondersteuning en zetten verder in op het stimuleren en begeleiden van organisaties, overheden en lokale besturen om in duidelijk Nederlands te communiceren.

Met het decreet van 29 mei 2015 werden de opdrachten van de Huizen van het Nederlands opgenomen in het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid. In uitvoering hiervan heeft de minister de Huizen, met uitzondering van het Huis van het Nederlands in Brussel, in 2015 ondergebracht bij de agentschappen. Dit was een opstap en stimulans om de loketwerking in de verschillende regio's te verbeteren en de werking op het vlak van NT2 verder te professionaliseren.

Met dat decreet kregen de agentschappen en het Huis bijkomend de bevoegdheid om het taalniveau Nederlands te attesteren van anderstaligen die geen bewijs hebben van een gevolgde NT2-cursus. In uitvoering hiervan kreeg het Nederlandse testbureau ICE de opdracht om taaltesten te ontwikkelen gebaseerd op het Europese referentiekader. Vanaf augustus 2017 gebruiken de agentschappen en het Huis de nieuwe taaltesten om bewijzen van taalniveau uit te reiken.

Op 20 april 2018 heeft de Vlaamse Regering het besluit dat de modaliteiten voor het testen en het uitreiken van de bewijzen van het taalniveau Nederlands regelt, definitief goedgekeurd.

1.3. Versterken lokale bestuurskracht

Lokale besturen staan voor grote uitdagingen in een samenleving waar diversiteit de norm wordt. Zij zijn prioritaire partner bij het integratiebeleid. De minister heeft dan ook heel wat initiatieven genomen om de lokale besturen te ondersteunen bij hun lokale integratiebeleid. Zo zorgde zij onder andere voor meer beleidsruimte door inkanteling van de sectorale subsidies in het Gemeentefonds. Daarnaast voorzag zij 1 miljoen euro voor projecten rond 'intergemeentelijke samenwerking', 1,6 miljoen euro voor projecten rond 'actief en gedeeld burgerschap' en 800.000 euro voor projecten rond 'buurtstewards die een brug vormen tussen Roma en lokale voorzieningen'. In het kader van de vluchtelingencrisis werd nog in 22,5 miljoen euro voorzien om lokale besturen ondersteuning te bieden.

Daarnaast worden steden en gemeenten ook met kennis en expertise ondersteund. Zo is er het ondersteunings- en begeleidingsaanbod van het Agentschap Integratie en Inburgering, dat lokale besturen moet bijstaan in hun integratiebeleid. Er is ook de lokale inburgerings- en integratiemonitor, die jaarlijks geactualiseerd wordt en lokale besturen informatie biedt om mee aan de slag te gaan. Daarnaast werd een onderzoek uitgevoerd naar de regierol van lokale besturen met betrekking tot hun integratiebeleid. In februari 2019 worden de resultaten op een studiedag voorgesteld.

Aan de VGC werd een subsidie toegekend voor twee jaar, tot 31 januari 2020, voor het opnemen van de regierol over het lokale integratiebeleid in Brussel. De VGC werkt nauw samen met het Agentschap Integratie en Inburgering. Daarnaast ondertekenden de Brusselse partners in tewerkstelling, met name Actiris, VDAB-Brussel, AgII-regio Brussel en het Huis van het Nederlands, eind 2017 een hernieuwde samenwerkingsovereenkomst betreffende de begeleiding van werkzoekende inburgeraars en anderstaligen en hun integratie op de arbeidsmarkt.

Wat de verplichte inburgering in Brussel betreft, geeft de minister nog mee dat het samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie een eerste keer principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Na het inwinnen van de nodige adviezen zal het ontwerp van samenwerkingsakkoord in het voorjaar van 2019 bij het Vlaams Parlement worden ingediend.

1.4. Vormings- en begeleidingsaanbod

De minister merkt op dat de voorlopige resultaten van de resultaatsverbintenis positief zijn. De resultaatsverbintenis betekent dat men enkel een inburgeringsattest kan krijgen als men effectief geslaagd is voor MO en men taalniveau A2 behaald heeft. Het slagen hangt dus niet meer af van aanwezigheid in de cursus maar van het behalen van een zeker niveau. Dit is voordelig voor de cursisten. Een potentiële werkgever weet dan bijvoorbeeld dat het attest effectief iets waard is.

Het persoonlijk actieplan in de cursus MO wordt eveneens positief ervaren en werkt motiverend. Ook het verhogen van het taalniveau naar A2 heeft een positieve impact. Daarnaast wordt ingezet op een basisaanbod MO. Een uniform basisaanbod betekent dat minimale doelen en inhouden bepaald worden die voor elke inburgeraar gelden. Daarbij gaat uiteraard aandacht naar de normen en waarden van onze samenleving.

Er gaat bijzondere aandacht naar leren op afstand. Het Centrum voor Taal en Onderwijs van de KU Leuven, dat eerder al het succesvolle NedBox ontwikkelde, werkt momenteel, samen met de agentschappen, een dergelijk aanbod uit.

De minister verwijst nog naar een aantal andere initiatieven die werden genomen om de doeltreffendheid van inburgering te verhogen. Er werden optimaliseringskaders uitgewerkt inzake begeleiding bij diplomagelijkschakeling en inzake loopbaanoriëntatie. Er wordt ook werk gemaakt van een geïntegreerde intake op het vlak van inburgering en NT2, waarbij het werk tussen trajectbegeleiders en consulenten NT2 optimaal op elkaar wordt afgestemd. Er worden tevredenheidsmetingen afgenomen bij de inburgeraars en er is een uniforme klachtenbehandeling.

Het is de bedoeling om nog meer personen van buitenlandse herkomst te bereiken. Gelet op de toename van het aantal vluchtelingen worden extra middelen vrijgemaakt zodat de agentschappen de instroom adequaat kunnen opvangen.

Via AMIF-projecten heeft men meer inzicht gekregen in specifieke noden en de mogelijke aanpak voor bepaalde profielen van inburgeraars, waardoor men hen gericht kan bereiken. Het gaat dan concreet over laaggeletterde vrouwen met jonge kinderen en 15- tot 19-jarige nieuwkomers.

De afgelopen jaren werd er via pilootprojecten ook expertise opgebouwd rond inburgering op maat van bedienaars van erediensten. Dit wordt nu een structureel onderdeel van het inburgeringsaanbod van de agentschappen. Er is ook een intensieve samenwerking tussen het Agentschap Integratie en Inburgering en de VDAB, waarbij 'integratie door werk' het uitgangspunt is.

De agentschappen zetten, vanuit hun decretale opdracht, in op toeleidingstrajecten voor minderjarige nieuwkomers en anderstalige kleuters. In dat verband lopen twee AMIF-projecten: het AMIF-project 'Centrale begeleiding voor 15-tot 19-jarige nieuwkomers' en het AMIF-project 'Duurzame kwalitatieve kleuterparticipatie via ouderbetrokkenheid'.

Tot slot verwijst de minister naar het actieplan 'transities', dat werd opgemaakt in samenwerking met Welzijn en Onderwijs. Dit plan focust op een vlotte overgang tussen thuis, kinderopvang en kleuterschool, en is momenteel in uitvoering.

1.5. Begroting 2019

De minister vermeldt de stedelijke agentschappen Atlas en IN-Gent en het Huis van het Nederlands in Brussel. Die hebben ruim 1 miljoen euro extra gekregen in het kader van de nieuwe asielmiddelen. De instroom van nieuwkomers wordt voortdurend gemonitord. Als er extra instroom wordt vastgesteld, komen er ook nieuwe middelen bij. Zo heeft ook het Vlaamse Agentschap Integratie en Inburgering een bedrag van afgerond 3,5 miljoen euro extra middelen gekregen en bovendien eenmalige herstructureringsmiddelen ten bedrage van 3 miljoen euro.

De minister geeft nog mee dat er de laatste maanden effectief opnieuw een verhoogde instroom is. Men blijft de evolutie monitoren en indien nodig zal men extra middelen aan de Vlaamse Regering vragen om te vermijden dat er wachtlijsten ontstaan.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkoms van Chris Janssens

Chris Janssens vindt dat het beleid inzake Integratie en Inburgering van deze en de vorige minister te veel is blijven baden in een sfeer van politieke correctheid. Hij illustreert dat met een element uit de beleidsbrief waaruit hij afleidt dat de minister eens te meer Vlamingen viseert, namelijk de 1,6 miljoen euro die de minister in het kader van het Integratiepact uittrekt voor projecten ter bestrijding van racisme. Dat suggereert dat racisme de belangrijkste oorzaak is voor de hoge werkloosheid onder allochtonen, wat volgens de spreker niet klopt. De beleidsbrief rept voorts met geen woord over de islam die door velen in Vlaanderen als een belangrijke rem op de integratie van allochtonen gezien wordt. Hij ziet ook een inflatie aan initiatieven gericht op bepaalde doelgroepen zoals hoogopgeleide immigranten, buurtstewards voor Roma's en nieuwkomers met ondernemersambities. Hoe garandeert de minister dat er geen omgekeerde discriminatie ontstaat, waarbij nieuwkomers gratis begeleiding krijgen via allerlei projecten die de eigen mensen in gelijkaardige probleemsituaties niet ontvangen?

Volgens het Integratie- en Inburgeringsdecreet (decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid) worden OCMW-leefloners en VDAB-steuntrekkers die hun inburgeringsverplichtingen niet nakomen, financieel bestraft. Minister Liesbeth Homans maakt gewag van het belang van de Kruispunt-databank Inburgering voor de informatieuitwisseling met VDAB en OCMW. Hoe staat het met die transmissies en met het strafbeleid ten aanzien van mensen die hun inburgeringsplicht niet nakomen?

Volgend jaar gaat iets meer dan 72 miljoen euro naar Integratie en Inburgering, waarvan ruim 47 miljoen euro als financiering van het Agentschap Integratie en Inburgering. Zullen die budgetten gezien het stijgende aantal asielaanvragen volstaan? Welke instroom verwacht de minister precies? De cijfers bewijzen dat België een favoriete bestemming blijft voor heel wat gelukszoekers uit de derde wereld. Partijgenoten van de minister, de staatssecretaris voor Asiel en Migratie maar ook de partijvoorzitter, vinden dat maatregelen nodig zijn om het land minder aantrekkelijk te maken. Open grenzen en een open sociale zekerheid gaan volgens Bart De Wever niet samen. De spreker is het daarmee eens. In de media worden er in die trant wel voorstellen gelanceerd maar die krijgen geen beleidsvertaling. De spreker suggereert alvast het gratisbeleid af te schaffen. Dat gebeurde al voor autochtonen maar nog niet voor allochtonen. Is de minister bereid om inburge-

ringstrajecten net als in Nederland betalend te maken? Wil ze mee aan de kar trekken van een beleid dat Vlaanderen minder aantrekkelijk maakt voor migranten, conform de uitspraken van haar partijgenoten? Zo ja, hoe kan ze dat in de laatste maanden van deze regeerperiode nog waarmaken?

2.2. Tussenkoms van Kurt De Loor

Kurt De Loor herinnert de minister eraan dat ze bij haar aantreden het terugdringen van de herkomstkloof als centrale prioriteit zag, waarvoor ze aan het einde van de regeerperiode concrete resultaten beloofde. Nochtans ogen de resultaten niet fraai. Inzake werkzaamheidsgraad is er bijna geen evolutie: voor personen van buiten de EU-15 ligt die eind 2017 op 53,7 procent en bij personen van Belgische herkomst op 74,1 procent. De kloof van 20 procentpunten tussen Belgen en niet-EU-15 burgers blijft ongewijzigd. In 2009-2010 was het percentage van scholieren met een schoolachterstand van één jaar 9,8 procentpunt kleiner in de groep met thuistaal Nederlands dan in de groep die thuis geen Nederlands spreekt. In 2015-2016 liep dit op tot 13,2 procentpunten.

Als de bevoegdheden van de minister zelf in ogenschouw worden genomen, wordt het beeld nog verontrustender. Vooreerst Armoede: voor 2014 berekende Kind en Gezin dat 5,1 procent van de kinderen met een Belgische moeder wordt geboren in een kansarm gezin. Voor niet-Belgische moeders lag dat op 29 procent. Een verschil dus van 23,9 procentpunten. In 2017 werd 6,1 procent van de kinderen met een Belgische moeder geboren in een kansarm gezin. Dat was het geval voor 32,9 procent van de kinderen met een niet-Belgische moeder. De kloof is dus gestegen met 12 procentpunten.

Ook op het vlak van Wonen is het beeld rampzalig. Het Grote Woononderzoek van 2012 wees uit dat het aandeel eigenaars bij Belgische burgers op 72 procent ligt. Bij burgers die niet de EU-nationaliteit hebben, ligt dit aandeel op 21 procent. Dat is een kloof van 51 procentpunten. Het eigenaarsaandeel van mensen die in België zijn geboren, bedraagt 73 procent; voor personen die buiten de EU zijn geboren, is dat 34 procent. Dat is een kloof van 39 procentpunten. De Vlaamse Integratiemonitor van 2018 toont aan dat die kloof opgelopen is tot 56 procentpunten.

Die resultaten komen niet onverwacht. De minister heeft immers consequent verzaakt aan haar verantwoordelijkheid. Ook op het vlak van Inburgering trouwens, wat de spreker afleidt uit de grote problemen bij het Agentschap Integratie en Inburgering. Het agentschap kampt met een groot personeelsverloop, miljeuentekorten en een groot aantal inburgeraars die wachten op hun inburgeringscursussen. Ook op het vlak van Integratie blijven de resultaten uit. Met een vaag en weinig transparant Integratiepact is het dichten van de herkomstkloof onmogelijk. Inburgering en integratie zijn nochtans sleutelbevoegdheden om de sociale samenhang in de samenleving te vrijwaren zodat gezamenlijk vooruitgang kan worden geboekt. De beleidsnota en beleidsbrieven van de minister stonden vol mooie woorden, maar het was een beleid zonder tanden. De resultaten spreken voor zich. De samenleving, inburgeraars, nieuwkomers en iedereen die in Vlaanderen woont, zijn daar de dupe van.

Aan het Minderhedenforum werd gevraagd om ter uitvoering van het Integratiepact een koepelstructuur op te richten. Daarvoor werd 1,5 miljoen euro vrijgemaakt. Al in 2017 zou het Integratiepact zo veel mogelijk actoren stimuleren en ondersteunen om acties te ondernemen, een beleidsoptie die voor 2018 werd herhaald. In juli 2018 zijn twaalf projecten van start gegaan. Yasmine Kherbache stelde verschillende vragen over een inhoudelijke en financiële evaluatie maar kreeg er geen antwoord op. Kan de minister aan de commissieleden een gedetailleerd overzicht bezorgen van de evaluatie van de vzw Integratiepact? Kan de minister de twaalf goedgekeurde projecten overlopen?

Een project met sensibiliserende praktijktesten op de huurmarkt kreeg de hoogste evaluatiescores maar werd door het kabinet tegengehouden. De minister had nochtans meegedeeld dat handhavingsprojecten die passen in de AMIF-oproep mogelijk waren. In haar beleidsbrieven en beleidsnota's vraagt de minister iedereen zijn verantwoordelijkheid te nemen, maar ze torpedeert eigenhandig middenveldinitiatieven die als beste projecten worden geëvalueerd. Hoe strookt dit met het beleid van de minister? In een interview in Knack kondigt de minister eigen acties in het kader van het Integratiepact aan, anders zou het "maar een lege doos zijn". In de beleidsbrief worden enkel de activiteiten van 2017 herhaald. Kan de minister zeggen welke acties ze zelf heeft gerealiseerd voor het Integratiepact, dus naast de projecten van de AMIF-oproep?

De minister nam zich voor de regierol van de lokale besturen te versterken. De VVSG merkt op dat men daarvoor randvoorwaarden en sturingsmogelijkheden nodig heeft, naast financiële middelen. De vereniging vraagt ook meer intergemeentelijke samenwerking om het gemeentelijke integratiebeleid te steunen. Bovendien vraagt men om de aanbevelingen van de studie 'De invulling en versterking van de regierol van lokale besturen op vlak van integratiebeleid', opgemaakt in opdracht van ABB, uit te voeren. Vandaag krijgen slechts 57 steden financiële ondersteuning van de Vlaamse overheid om het lokale integratiebeleid uit te werken, terwijl volgens de Vlaamse Integratiemonitor 179 gemeenten aan de criteria voor Vlaamse integratiesubsidies voldoen.

Daarnaast lopen verschillende projectsubsidies ten einde, zoals de projectoproep 'intergemeentelijke samenwerking' en de AMIF-oproep 'actief en gedeeld burgerschap', ter ondersteuning van de Vlaamse gemeenten voor de integratie van vluchtelingen of de buurtstewards. Het voorbije jaar stopten veel Vlaamse sectorale subsidielijnen en initiatieven. Het is opnieuw lokaal dat dit vooral zal worden gevoeld. Gemeenten gebruiken de Vlaamse subsidies immers om noodzakelijke werkingen voort te zetten. Bij het opdrogen van de middelen zullen de acties verminderen of verdwijnen, juist nu de eigenlijke integratie van veel vluchtelingen nog moet beginnen en de gemeenten worden geconfronteerd met de uitdagingen die gezinshereniging van erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden met zich meebrengen. Hoe zal de minister reageren op de vraag van de VVSG naar meer middelen en uitvoering van de aanbevelingen uit de voornoemde studie?

De minister wil een behoeftedekkend individueel vormings- en begeleidingsaanbod voor personen van buitenlandse herkomst en de doeltreffendheid van inburgering verhogen. Hoe zal ze dat doen zonder een goed draaiend Agentschap Integratie en Inburgering? In februari 2018 konden 3525 mensen niet starten met hun cursus maatschappelijke oriëntatie. In september 2018 is dit aantal opgelopen tot 4703. Hiervan zijn er 1785 mensen die geen passend aanbod hebben. Volgens de minister was er onduidelijkheid over wat precies moet worden verstaan onder 'onbeschikbaar' en 'geen passend aanbod'. Daarom beloofde ze: "Bij de start van het nieuwe aanbod maatschappelijke oriëntatie in augustus, zullen de inburgeraars automatisch een passend aanbod krijgen. De trajectbegeleiders moeten niet meer zelf op zoek gaan naar een passend aanbod, ze worden wel proactief op de hoogte gebracht en dat is een zeer goede zaak.". Maar uit het antwoord van 4 september 2018 op schriftelijke vraag nr. 573 van Yasmine Kherbache aan minister Liesbeth Homans blijkt dat nog steeds niet het geval te zijn. Ook de beleidsbrief brengt geen opheldering.

Ongeveer 1800 inburgeraars kunnen niet beginnen aan hun inburgeringscursus omdat ze die niet kunnen combineren met het NT2-aanbod of met hun werk. Dit toont aan dat het agentschap zijn eigen aanbod niet op elkaar afgestemd krijgt. Bovendien blijkt dat de verklaringen van de minister dat er heel wat personen wachten op een passend aanbod wegens de specificiteit van hun moedertaal, nergens op slaan. De grootste groepen die geen passend aanbod vinden, hebben

als moedertaal immers Arabisch, Somali, Koerdisch, Spaans, Turks of Roemeens. Daarbij komt nog dat de grootste groep als contacttaal Arabisch heeft. Nadien volgt Nederlands, vervolgens Engels, Farsi en Frans. Het gaat dus zeker niet om uitzonderlijke talen.

Een goed werkend agentschap is cruciaal om nieuwkomers de weg te wijzen in Vlaanderen. Bovendien zal door het aflopen van verschillende subsidiekanalen er nog meer vraag naar ondersteuning komen vanuit lokale besturen. Zijn de problemen met het onbeschikbaar of niet-passend aanbod uitgeklaard? Kortom staat de Kruispuntbank Inburgering op punt? Is de minister alsnog bereid om het Rekenhof te gelasten met een externe audit om de caseload en de financiële situatie van het agentschap in kaart te brengen? Hoe zullen de doelstellingen van het integratiebeleid worden gehaald?

2.3. Tussenkomen van Ward Kennes

Ward Kennes heeft begrepen dat er achter de schermen hard gewerkt is aan de inburgeringsverplichtingen in Brussel. Hij is blij te horen dat er spoedig een ontwerp van samenwerkingsakkoord aan het Vlaams Parlement zal worden voorgelegd.

Het afgelopen jaar heeft het parlement vaak stilgestaan bij de werking van het Agentschap Inburgering en Integratie. De afslanking van het personeelsbestand was de aanleiding, maar ook de financiële toestand kwam aan bod. De minister maakt opnieuw 3 miljoen euro bijkomend vrij, net zoals voorheen al eens het geval was. Hoeveel personeelsleden hebben het agentschap effectief verlaten sinds september 2017 en hoeveel van hen zijn vrijwillig vertrokken? Waren er gedwongen ontslagen? Welke maatregelen zijn er intern genomen om de onrust weg te nemen? De regering heeft afgesproken de evolutie van de vluchtelingenstroom te monitoren en zo nodig bijkomende middelen ter beschikking te stellen. Het is goed dat dit van nabij wordt opgevolgd.

De vermindering van de herkomstkloof is een rode draad in de beleidsbrieven van de voorbije jaren. De minister zegt terecht dat niet alle heil van de overheid kan worden verwacht en dat er andere partners nodig zijn om resultaten te boeken. Welke resultaten heeft de uitwisseling met andere partners opgeleverd? Gaat het de goede richting uit? Moet de samenleving meer doen? Verwacht de minister meer van bepaalde partners? Kan er geleerd worden uit goede buitenlandse voorbeelden? Hoe verloopt de inzet van de AMIF-middelen? Worden alle mogelijke Europese fondsen aangesproken?

Dit najaar wordt er een kwalitatief onderzoek afgerond dat peilt naar de houding van vluchtelingen tegenover samenleven in diversiteit. Wat is de stand van zaken? Wat zijn de conclusies? Zijn er daarvan bruikbaar om het integratiebeleid bij te sturen?

Het Minderhedenforum wordt gevraagd meer in te zetten op beleidsparticipatie. Daarvoor komt er een decreetale bijsturing. Welke initiatieven zal het forum daartoe moeten ontwikkelen? De recente verkiezingen hebben bewezen dat er inzake participatie van personen met een allochtone achtergrond nog heel wat werk aan de winkel is. Hij informeert voorts welke initiatieven de Integratiepact vzw zal nemen om een brede maatschappelijke beweging tegen discriminatie en racisme op gang te brengen en tot meer wederzijds respect te komen.

Elk beleidsdomein kan gerichte acties voor taalbeleid formuleren. In Onderwijs is dat evident maar bestaat er ook in andere beleidsdomeinen interesse voor dat taalbeleid? Hoe wordt er gewaakt over de synergie van de acties?

Een andere rode draad is de belangrijke rol van de lokale besturen. Voor de nieuwe lokale bestuursperiode is er een tool ontwikkeld voor de lokale omgevingsanalyse die door een honderdtal gemeenten gebruikt wordt. Hoe worden ze daarbij begeleid? Wat zijn de ervaringen met de tool? Het onderzoek naar de regierol van de lokale besturen inzake het lokale integratiebeleid zal worden gebruikt om het begeleidings- en vormingsaanbod van het Agentschap Integratie en Inburgering te verfijnen. Welke aanpassingen worden er gepland? De spreker wil voorts weten hoe de uitrol van het plan voor de woonwagengedwongen verloopt.

Wat het behoeftedekkende individuele vormingsaanbod en begeleidingsaanbod voor personen van buitenlandse herkomst betreft, vraagt hij of er ondertussen een voorstel is voor een zogenaamde gemengde MO-cursus, met dus een combinatie van afstandslernen en contactmomenten. Zal dat begin 2019 geïmplementeerd worden? Tot slot uit de spreker zijn waardering voor de volgehouden inspanningen met het oog op een Vlaamse interlevensbeschouwelijke dialoog, waaronder het overlegplatform met de Vlaamse overheid.

2.4. Tussenkomen van Peter Wouters

Peter Wouters zegt dat de beleidsbrief bij N-VA geen bijkomende vragen oproept. Het is niet meer dan logisch dat de minister verder gaat op de ingeslagen weg om haar goede werk af te maken.

2.5. Tussenkomen van Mercedes Van Volcem

Mercedes Van Volcem vraagt of uit de survey 'samenleven in diversiteit' nog andere knelpunten gekomen zijn dan die over gendergelijkheid en seksualiteit. Ze informeert voorts hoe de twaalf projecten van het Minderforum, in uitvoering van zijn trekkersrol in het Integratiepact, ondersteund worden. Waarom is het nieuwe beleidskader ter verhoging van de kennis van het Nederlands eerst uitgesteld van september 2018 naar januari 2019 en nu naar september 2019?

De minister wil het aanbod oefenkanalen uitbreiden en optimaliseren. Hoeveel keer worden www.nederlandsoefenen.be en www.NedBox.be aangeklikt? Hoe wordt dat gemonitord en hoe kan er nog meer reclame voor worden gemaakt? Dat kan een oplossing zijn voor werkenden. Taal is verbindend, maar wie werkt, leert ook de taal. Het is beter dat die mensen op hun werk blijven en er niet weggehaald worden om een taalcursus te volgen. Kan er voor werkenden een soepelere taal-cursusvereiste uitgewerkt worden?

De spreker vraagt hoe de minister kan meten of de verschillende beleidsdomeinen vooruitgang geboekt hebben inzake de integratie- en inburgeringsdoelstellingen, zoals het dichten van de herkomstkloof. Hoe weet ze bijvoorbeeld hoeveel kinderen er meer naar school of naar de jeugdbeweging gaan, hoeveel mensen er aan de slag zijn, hoeveel moeders er gaan werken enzovoort. Cijfers zijn nodig om het beleid zo nodig bij te sturen.

Waarden en normen worden overgebracht in de cursus maatschappelijke oriëntatie. Daarvoor zou er een meer gestroomlijnde aanpak uitgewerkt worden, onder meer om de rechten en vrijheden op een goede manier duidelijk te maken. Bestaan er al uitgewerkte lespakketten en voorbeeldlessen? Tot slot vraagt de spreker naar de resultaten van het samenwerkingsakkoord tussen VDAB en de agentschappen met als doel de inburgeraars gemakkelijker aan werk te helpen.

3. Antwoorden van minister Liesbeth Homans

Problemen bij Agentschap Integratie en Inburgering

Minister *Liesbeth Homans* geeft mee dat sinds september 2017 er 158,1 vte het agentschap hebben verlaten. Dat betekent niet dat er effectief 158,1 vte minder zijn. Er is immers nog steeds een nieuwe instroom zodat de aantallen kunnen fluctueren. Van de genoemde 158,1 vte werden er 68,7 vte ontslagen en namen er 89,4 vte zelf ontslag.

In de nasleep van de herstructurering werden verschillende overkoepelende initiatieven genomen om de medewerkers en leidinggevenden te ondersteunen. De leidinggevenden kregen een specifiek opleidingstraject. Voor de medewerkers werd een opvolgplan uitgewerkt met verschillende initiatieven (bijvoorbeeld versterkt inzetten op preventie en welzijn en ziekteverzuimbeleid). Dit gebeurt in nauw overleg met de vakbonden.

De minister verklaart dat er geen wachtlijsten zijn omwille van personeelstekort of wachtenden omdat het aanbod niet flexibel genoeg zou zijn. Het Agentschap Integratie en Inburgering probeert steeds zoveel als mogelijk een (gratis) aanbod op maat van de inburgeraar aan te bieden, maar men mag uiteraard ook een inspanning van de inburgeraars zelf verwachten. Het agentschap is bezig om de registratie van wie waarom op een cursus aan het wachten is, te optimaliseren en de planning van de cursussen verder op punt te stellen.

Op de vraag van Kurt De Loor naar een externe audit door het Rekenhof, zegt de minister dat een externe audit momenteel niet aan de orde is. Zij verwijst naar de diverse commissie- en plenaire vergaderingen waarin dit onderwerp al aan bod is gekomen. In het Vlaamse regeerakkoord 2014-2019 was voor 2018 een evaluatie van de hervorming van de integratie- en inburgeringssector gepland. Deze evaluatieopdracht werd recent toegewezen.

De minister geeft nog mee dat er bij de begrotingsopmaak 2019 opnieuw extra middelen werden vrijgemaakt (4.555.000 euro). Ook de voorbije twee jaren werden na monitoring de extra trajecten gefinancierd en dat zal men blijven doen.

Integratiepact

In maart 2018 werd een tussentijdse evaluatie opgemaakt door de afdeling ESF van het Departement WSE enerzijds en ABB anderzijds op basis van de financiële en inhoudelijke rapportering die werd ingediend door de promotor.

Wat de inhoudelijke evaluatie betreft werden een aantal belangrijke opmerkingen en bezorgdheden geformuleerd over het project. Het ondersteuningsaanbod moet concreter zijn. Organisaties moeten weten wat ze kunnen verwachten. De wervings- en communicatiestrategie moet verder uitgewerkt worden. Zo moet er bijvoorbeeld een duidelijke website komen. Alle acties en engagementen moeten beter opgevolgd worden, aan de hand van duidelijke en meetbare indicatoren.

Naar aanleiding hiervan werd een dialoog aangegaan met de vzw Integratiepact om het project grondig bij te sturen. De gesprekken resulteerden in een operationeel plan met heldere doelstellingen, acties, resultaten en indicatoren. Het operationeel plan werd voorgelegd en goedgekeurd door het Monitoringcomité AMIF van 27 juni 2018 en vormt de basis voor de verdere projectuitvoering.

Inzake de financiële rapportering werden een aantal ingebrachte kosten niet aanvaard. De schrappingen hebben voornamelijk betrekking op enerzijds de inbreng van middagpauzes als gepresteerde uren en anderzijds de inbreng van een

aantal kosten extern personeel/werkingskosten die indirect van aard zijn (bijvoorbeeld boekhouding) en die al afgedekt werden via een forfait voor indirecte kosten. Dit resulteerde in een aangepast voorschot voor de tweede rapporteringsperiode.

In het kader van de AMIF-oproep zijn twaalf projecten van start gegaan. Alle info over de geselecteerde projecten (samenvatting, looptijd, budget enzovoort) is terug te vinden op de website van de afdeling ESF van het Departement WSE.

Het monitoringcomité AMIF oordeelde dat het project 'Huurdiscriminatie op de woningmarkt' niet complementair is met het Vlaamse beleid. De beleidslijn is zelfregulering waarbij sectoren zelf de nodige maatregelen nemen. In dit project worden echter maatregelen (zoals praktijktesten en mystery shopping) uitgevoerd waar de sector niet achter staat. Het project correspondeert bijgevolg niet met de beleidslijn. Het probleem is dus niet zozeer dat het over praktijktesten gaat, wel dat er hiervoor geen draagvlak is bij de betrokken sector. Dan werkt een dergelijk project alleen maar polariserend, wat in strijd is met de filosofie van het pact.

Projecten worden op verschillende manieren ondersteund. De minister geeft enkele voorbeelden. Er is procesbegeleiding in de vorm van een-op-eengesprekken. Na het gesprek volgt een uitgebreide terugkoppeling met nuttige tips en een waardevolle reeks aan linken en doorverwijzingen. Projecten worden ook in contact gebracht met andere projecten, zodat men van elkaar kan leren en men elkaars werking kan versterken. Er worden workshops aangeboden, bijvoorbeeld rond het evalueren van impact, het zoeken van financiering en communicatie. Er wordt een acceleratiedag georganiseerd. Dit is een bijeenkomst van een ruime halve dag waar de trajecten zich komen voorstellen via een korte pitch. Er wordt een publiek van 'kansengevers' uitgenodigd dat bestaat uit personen vanuit fondsen, overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties en waarbij er ruimte is voor individuele gesprekken tussen de kansengevers en de trajecten. Bedoeling is om projecten zo kansen tot 'opschaling' te geven. De vzw Integratiepact werkt voor dit ondersteuningsaanbod nauw samen met de Sociale Innovatiefabriek.

Wat de specifieke acties gerealiseerd in het kader van het Integratiepact betreft, verwijst de minister naar haar uitvoerig antwoord op de vragen om uitleg van An Moerenhout en Yasmine Kherbache over de stand van zaken van het Integratiepact op 23 januari 2018 (*Hand. VI.Parl. 2017-18, nrs. 863 en 864*) en op de schriftelijke vraag over hetzelfde onderwerp van Yasmine Kherbache van 31 januari 2018.

Versterken regierol lokale besturen

De lokale besturen zijn voor de minister de prioritaire partner bij het integratiebeleid. In de beleidsbrief wordt aangegeven op welke manier zij de gemeenten hierbij ondersteunt. Er kwam meer beleidsruimte door inkanteling van de sectorale subsidies in het Gemeentefonds. Er werd 1 miljoen euro voorzien voor projecten rond 'intergemeentelijke samenwerking', 1,6 miljoen euro voor projecten rond 'actief en gedeeld burgerschap', en 800.000 euro voor projecten rond 'buurtstewards die een brug vormen tussen Roma en lokale voorzieningen'. Verder is er 22,5 miljoen euro om lokale besturen te ondersteunen in het kader van de vluchtelingencrisis.

Daarnaast ondersteunt men steden en gemeenten ook met kennis en expertise. Zo is er het ondersteunings- en begeleidingsaanbod van het Agentschap Integratie en Inburgering, dat lokale besturen moet bijstaan in hun integratiebeleid. Er is verder de lokale inburgerings- en integratiemonitor die jaarlijks geactualiseerd wordt en die lokale besturen informatie biedt om mee aan de slag te gaan. Er werd onderzoek verricht over de regierol van lokale besturen met betrekking tot hun integratiebeleid. Begin 2019 worden de resultaten ervan voorgesteld op een studiedag.

Rekening houdend met de aanbevelingen die in het onderzoek zijn geformuleerd, wordt het ondersteuningsaanbod van het agentschap verder gestroomlijnd in een drietal luiken. Ten eerste gaat het om informatieverspreiding, bijvoorbeeld een onlineoverzicht van oefenkansen Nederlands en onlinedraaiboeken (onder andere over de opmaak van een omgevingsanalyse lokale diversiteit); ten tweede zijn er de vormingen, bijvoorbeeld over omgaan met diversiteit in sportclubs, duidelijk schriftelijk communiceren en vrijwilligerswerk met vluchtelingen; ten derde gaat het om adviesverlening en begeleiding op maat, bijvoorbeeld bij het opstellen van een lokaal actieplan of het ontwikkelen van een taalbeleid.

Het ondersteuningsaanbod wordt proactief kenbaar gemaakt. Het agentschap werkt hiervoor nauw samen met de VVSG. De minister verwijst nog naar de publicatie van de pocket 'Lokaal Diversiteitsbeleid', de verdeling van een welkomstpakket voor nieuwe mandatarissen met informatie over de werking van AgII, de inspiratiedag voor lokale besturen met infostand van het AgII en de ronde van Vlaanderen met participatie van het AgII op vraag van lokale ambtenaren. Uiteraard is dit een dynamisch en voortdurend proces. Lokale besturen zijn de prioritaire partner voor AgII en afstemming op hun noden en verwachtingen is het uitgangspunt.

Het draaiboek 'omgevingsanalyse lokale diversiteit' werd in maart 2018 op de website van het AgII geplaatst. Dat draaiboek heeft een kwantitatief luik (cijfer-rapporten) en een kwalitatief luik. Opzet is dat lokale besturen op basis van het draaiboek zelf aan de slag gaan en dus een omgevingsanalyse lokale diversiteit opmaken. Met vragen kunnen de lokale besturen steeds een beroep doen op de ondersteuning van het agentschap. Minimaal 128 lokale besturen hebben het draaiboek gebruikt voor de opmaak van een cijferrapport lokale diversiteit. Het draaiboek is dus een succes.

Minderhedenforum

Het Minderhedenforum moet volgens de beleidsbrief meer inzetten op beleidsparticipatie van personen van buitenlandse herkomst. De concretisering hiervan zal het voorwerp uitmaken van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst die zal worden opgesteld tussen het Minderhedenforum en de volgende Vlaamse Regering. In principe gaat die in op 1 januari 2021. Dat betekent niet dat het Minderhedenforum momenteel nog niet zou werken rond beleidsparticipatie. Onder andere via het project 'Changemakers' en via de AMIF-projecten 'Actief en Gedeeld Burgerschap' bouwt het forum hierrond de nodige expertise op.

Onderzoek

Voor wat de resultaten van de SID-survey betreft, zegt de minister dat ze hierop reeds uitvoerig is ingegaan naar aanleiding van de vragen om uitleg van Nadia Sminate en Ward Kennes in de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid van 5 juni 2018 (*Hand. VI.Parl. 2017-18*, nr. 1934 en 2077).

Het kwalitatief onderzoek dat peilt naar de houding van vluchtelingen tegenover samenleven in diversiteit werd recent afgerond. Het eindverslag werd gepubliceerd op integratiebeleid.vlaanderen.be. In het onderzoek kwam bijvoorbeeld naar voor dat het inburgeringstraject van groot belang is voor de sociale integratie van vrouwelijke vluchtelingen. De agentschappen zetten daar ook op in, bijvoorbeeld door middel van het aanbod voor laaggeletterde vrouwen met kinderen.

Verminderen herkomstkloof

Wat de samenwerking met andere middenveldpartners betreft, verwijst de minister naar het Integratiepact. Het Integratiepact heeft net tot doel om het engagement van middenveldpartners te verbreden en te verdiepen. Daarnaast is ook de individuele verantwoordelijkheid van belang. Overheid en middenveld hebben absoluut een rol te spelen in het integratieproces, maar de wil tot integratie kan alleen vanuit de mensen zelf komen. Men verwacht dat mensen ook zelf verantwoordelijkheden opnemen. De overheid biedt bijvoorbeeld kosteloos inburgeringstrajecten aan, maar dan mag men van de nieuwkomer verwachten dat hij die ook volgt.

Op de vraag of er uitwisseling is met andere landen, antwoordt de minister dat Vlaanderen een actief beleid voert inzake het uitwisselen van expertise en ervaringen bij de ontwikkeling van het integratie- en inburgeringsbeleid. Enerzijds gebeurt dit via internationale netwerken zoals het European Integration Network; anderzijds is er ook bilaterale uitwisseling met regio's en landen zoals Noordrijn-Westfalen en Nederland.

Zowel AMIF als ESF worden volop ingezet ter ondersteuning van het integratiebeleid. AMIF wordt bijvoorbeeld ingezet voor inburgeringsaanbod op maat of voor het stimuleren van ouderparticipatie. ESF wordt hoofdzakelijk aangestuurd vanuit Werk, en wordt bijvoorbeeld ingezet voor oproepen rond 'Vluchtelingen en Werk', 'Vluchtelingen en Ondernemerschap' en de inzet van jobcoaches. Op de website van de afdeling ESF van het Departement WSE staat een gedetailleerd overzicht van al deze projecten.

Om ook andere Europese fondsen meer in te zetten, organiseert men op 11 december 2018 een infosessie over Europese fondsen voor de integratie van personen van buitenlandse herkomst, dit in samenwerking met het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap. Deze infosessie geeft toelichting bij de toolkit die de Europese Commissie begin 2018 uitbracht om lidstaten te helpen optimaal gebruik te maken van EU-fondsen.

Inzake de vraag of de herkomstkloof dankzij het gevoerde beleid verminderd is, verwijst de minister naar de Vlaamse migratie- en integratiemonitor. De VLIM biedt een zeer volledig overzicht van de herkomstkloof op vijf domeinen, namelijk tewerkstelling en arbeid, onderwijs, wonen en huisvesting, inkomen en armoede en gezondheid. De VLIM mag niet gelezen worden als een evaluatie van het Vlaamse beleid. De sociaaleconomische positie van personen van buitenlandse herkomst hangt bijvoorbeeld ook af van zaken waar men vanuit de Vlaamse overheid geen vat op heeft (scholingsgraad van migranten, de conjunctuur enzovoort). Het geeft echter wel een indicatie van welke de grootste uitdagingen zijn.

De maatregelen die de Vlaamse Regering neemt om de herkomstkloof te dichten, zijn opgenomen in het Horizontaal Integratiebeleidsplan. Dit plan is dit jaar geactualiseerd op basis van een tussentijdse evaluatie. Het plan bevatte reeds 113 acties. Naar aanleiding van de actualisering zijn er daar nog 38 aan toegevoegd. Het plan met de bijhorende actiefiches kan men terugvinden op de website van de Vlaamse overheid.

Taalbeleid

Bij de opmaak van het ontwerp van overheidsbrede visietekst op taalbeleid werd inspiratie geput uit praktijken die nu al in de verschillende beleidsdomeinen (Werk, Onderwijs, Gezinsbeleid enzovoort) gangbaar zijn. Het is aan de collega-ministers om de lopende initiatieven aan te vullen op basis van de visietekst. De minister is ervan overtuigd dat zij dit ook zullen doen. Alle Vlaamse ministers worden binnen hun beleidsdomein immers geconfronteerd met uitdagingen op vlak van taalbeleid.

Organisaties en diensten uit allerlei beleidsdomeinen kunnen zich ook tot de Agent-schappen Integratie en Inburgering en het Huis van het Nederlands wenden voor informatie en tools. Vanuit haar coördinerende bevoegdheid zal de minister zorgen voor transparantie over de initiatieven, dit via de commissie Integratiebeleid.

NedBox kent sinds de lancering (oktober 2015) 377.999 unieke gebruikers. Met dit aantal (geregistreerd op 21 november 2018) zit men ruim boven de oorspronkelijke doelstelling van 25.000 gebruikers op drie jaar. Dit is een buitengewoon succes. De promotie van NedBox verloopt via verschillende kanalen. Er is ten eerste Facebook, de nieuwsbrief, de aanwezigheid op studiedagen en events en de verdeling van flyers en affiches. Ten tweede gebeurt de promotie via een breed netwerk van trajectbegeleiders en leerkrachten die NedBox introduceren bij hun klanten/cursisten en via doorverwijzing door andere websites. Gezien de grote gebruikersaantallen van NedBox lijkt de promotie goed te werken, dus is er niet meteen behoefte aan grote bijkomende acties.

In artikel 31 van het Integratie- en Inburgeringsdecreet is voorzien dat inburgeraars die aan het werk zijn, recht hebben op een flexibel traject. Dit houdt onder meer in dat er, waar nodig, moet kunnen worden afgeweken van het minimumpercentage dat de inburgeraar aanwezig moet zijn in de lessen. In bepaalde omstandigheden kan worden voorzien dat de inburgeraar de mogelijkheid bekomt om op eigen kracht een basiskennis van het Nederlands te verwerven. Sowieso voorziet het agentschap in een flexibel aanbod (bijvoorbeeld avond- of weekendaanbod) om ook personen die werken makkelijker toe te laten een inburgeringstraject te volgen. Dit sluit ook volledig aan bij de 'integratie door werk'-benadering die de VDAB hanteert.

1 september 2019 is de datum waarop het nieuwe financieringssysteem voor het volwassenenonderwijs, met belangrijke wijzigingen voor de financiering van NT2, in werking zal treden. Het kader voor het NT2-beleid wordt afgestemd op deze datum. Het volwassenenonderwijs is immers de grootste aanbodverstrekker NT2.

Cursus maatschappelijke oriëntatie

De opdracht om een gemengde MO-cursus te ontwikkelen, werd toegekend aan het Centrum voor Taal en Onderwijs van de KU Leuven. Zij ontwikkelden eerder reeds NedBox, het succesvolle digitale platform voor oefenkansen Nederlands. De onderzoeksfase wordt begin volgend jaar afgerond, waarna, mits het concept wordt gevalideerd, de ontwikkelingsfase in kan gaan.

Begin 2018 bepaalden de agentschappen de minimale doelen en inhouden van de cursus MO. Hierdoor krijgen alle inburgeraars, ongeacht hun profiel, dezelfde basisinhoud mee en werkt iedereen aan dezelfde basisdoelen. In dit basisaanbod MO is er binnen elke leeromgeving aandacht voor 'rechten en plichten' en 'waarden en normen'.

Handhavingsbeleid

De elektronische uitwisselingsstromen zijn verder verfijnd. Zo kunnen zowel de OCMW's als de VDAB gegevens over de trajecten van hun klanten raadplegen in de KBI. Nu moet de rapporteringsomgeving van de KBI hierop beter worden afgestemd. Hier wordt technisch volop aan verder gewerkt. Sowieso is het de verantwoordelijkheid van de partners om over de inbreuken te rapporteren.

Samenwerking met VDAB

Een eerste evaluatie van de samenwerking met de VDAB toont goede resultaten. 45 procent van de anderstalige nieuwkomers in Vlaanderen heeft na twee jaar

werk. Daarmee zit Vlaanderen aan de kop in Europa. Ter vergelijking, Duitsland haalt 27 procent, Zweden 19 procent en Denemarken 32 procent. De internationale interesse voor de Vlaamse aanpak 'integratie door werk' is dan ook groot. De aanpak werd onlangs opgenomen in de lijst innovatieve good practices van de Europese Commissie. Buitenlandse delegaties komen op bezoek om de Vlaamse aanpak te bestuderen.

Kostprijs inburgeringstrajecten

Het uitgangspunt in Vlaanderen is dat een inburgeringstraject gratis is voor de nieuwkomer. Daar staat dan wel de plicht tegenover om dat traject daadwerkelijk te volgen. Doet de nieuwkomer dat niet, dan wordt hij beboet. Deze aanpak werkt. In Nederland gaat men afstappen van het systeem waarbij de inburgeraar zijn eigen traject moet inkopen. Men is daar tot de conclusie gekomen dat zo'n systeem in de praktijk er net toe leidt dat nieuwkomers langer doen over hun inburgering. Dat moet men uiteraard vermijden.

Op de vraag of de minister bereid is Vlaanderen minder aantrekkelijk te maken voor migranten, verwijst de minister naar het beleid van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken die momenteel werkt aan een campagne om illegale migratie naar ons land tegen te gaan. Bedoeling is om potentiële migranten correcte informatie te geven over de asielprocedures, de opvang, gedwongen of vrijwillige terugkeer, maar ook over eventuele integratie. Vaak heeft men daarover zeer onjuiste of onrealistische verwachtingen. Vanuit Vlaanderen zal men daar aan meewerken, bijvoorbeeld door informatie aan te reiken over inburgering, kansen op de arbeidsmarkt en dergelijke meer.

Woonwagenbewoners

In de schoot van de commissie Integratiebeleid werd in 2017 een coördinatiegroep Woonwagenbewoners opgericht, met experts uit verschillende beleidsdomeinen. Ook het Minderhedenforum en de VVSG nemen deel. De coördinatiegroep heeft het actieplan voorbereid en staat eveneens in voor de opvolging ervan.

Verschillende acties in het plan worden opgenomen door de ministers Schauvliege (Omgeving), Vandeurzen (Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) en Crevits (Onderwijs en Vorming). De minister draagt ook vanuit haar eigen bevoegdheden bij. Zo maakt zij werk van een registratiesysteem voor rondtrekkende woonwagenbewoners. De eerstvolgende stappen, gepland in december en januari, zijn een bevraging bij de toekomstige gebruikers van het nieuwe registratiesysteem en een toets aan de GDPR. Het Vlaams Agentschap Innoveren & Ondernemen zorgt voor ondersteuning.

De minister laat tevens een kwalitatief onderzoek uitvoeren naar de rondtrekkende woonwagenbewoners in Vlaanderen. Het onderzoek peilt naar hun leefsituatie, maatschappelijke participatie en woonsituatie. De gunningsprocedure loopt momenteel. De minister wil er ook toe bijdragen dat het aantal woonwagenterreinen en het aantal pleisterplaatsen toeneemt. Er is de reguliere ondersteuning en subsidiëring voor de aanleg van terreinen door Wonen-Vlaanderen. Daarnaast wordt onderzocht of en op welke manier gronden in het bezit van de Vlaamse overheid ingezet kunnen worden. Hiervoor wordt overlegd met de betrokken entiteiten van de Vlaamse overheid en de lokale en provinciale besturen op wiens grondgebied deze gronden zich bevinden.

4. Replieken van de commissieleden en aanvullende antwoorden van de minister

Kurt De Loor had in het kader van een sterkere betrokkenheid van het middenveld bij het integratiebeleid gevraagd naar de twaalf goedgekeurde projecten. De minister stelde het niet te willen houden bij die projectoproep maar wil zelf acties ondernemen. Waarop doelde ze? In de beleidsbrief vindt men hieromtrent niets terug. Alleen de acties van de voorgaande beleidsbrief zijn opnieuw opgenomen. Kan de minister iets concreter zijn dan te verwijzen naar schriftelijke en andere vragen?

De oproep inzake het versterken van de regierol van de lokale besturen komt niet alleen van sp.a, maar evenzeer van VVSG die zegt dat lokale regie randvoorwaarden en sturingsmogelijkheden vergt. Een stimulerende rol via middelen blijft noodzakelijk. Waarom vindt de minister de oproep van VVSG ongefundeerd? Het zijn immers die lokale besturen die het verschil kunnen maken. Ze worden ook als eerste met de problematiek geconfronteerd. Voorts kijkt de spreker uit naar de studiedag in februari 2019 waar hij hoopt te vernemen hoe de aanbevelingen van de studie worden ingevuld.

Bij het Agentschap Inburgering en Integratie is er nog werk aan de winkel. Het valt te betreuren dat de minister geen externe audit door het Rekenhof wenst toe te staan. Het lid stipt aan dat inburgering en integratie sleutelbevoegdheden zijn om de sociale cohesie in een gezonde samenleving te realiseren.

Met betrekking tot woonwagenbewoners, doortrekkersterreinen en pleisterplaatsen zou de aanleg van dergelijke terreinen nu voor 100 percent gesubsidieerd worden. Maar volgens het lid is er in de praktijk geen verschil met de situatie toen er nog sprake was van 90 procent financiering. Vaak paste de provincie toen al de resterende 10 procent bij. Zo ook in Oost-Vlaanderen, maar het bleek niet voldoende om lokale besturen ervan te overtuigen in de aanleg van dergelijke terreinen te voorzien. Kurt De Loor breekt daarom een lans om naast investering in de hardware (de terreinen) ook te investeren in software, in de omkadering, om ook daar een gezonde samenleving te zien ontstaan. Zo kunnen woonwagenbewoners samenleven met de lokale gemeenschap.

Ingrid Pira merkt op dat een optimalisatiekader werd uitgewerkt om diplomagelijkschakeling te faciliteren. Had dat effect? Werden er meer diploma's sneller gelijkgeschakeld? Bestaan er cijfers van?

Met het opzetten van de AMIF-proeftuinen richtte men zich op een aantal doelgroepen zoals laaggeletterde vrouwen met kinderen en hoogopgeleide anderstalige nieuwkomers. Groen ziet naast deze groepen ook andere groepen die in aanmerking kunnen komen, zoals getraumatiseerde oorlogsvluchtelingen. Daar geldt een dubbel belang, zowel voor vluchteling als voor de gemeenschap. Waarom is die groep nog niet betrokken?

De minister wil inzetten op blended learning voor het basisaanbod maatschappelijke oriëntatie. Valt het aanleren van interculturele competenties te rijmen met afstandsonderwijs? Hoeveel middelen worden uitgetrokken voor digitalisering en e-inclusie van de cursus maatschappelijke oriëntatie?

Minister *Liesbeth Homans* stelt dat er voor blended learning en het kader van interculturele competenties nog altijd een klassikaal deel voorzien is. Cijfers over diplomagelijkschakeling zullen worden bezorgd. Wat betreft de specifieke doelgroep van getraumatiseerde oorlogsvluchtelingen in verband met de AMIF-oproepen, moet de vraag gericht worden aan minister Vandeuren. Ook Welzijn kreeg een aantal bijkomende financiële stromen.

Wat het Integratiepact betreft, kan de minister nog toevoegen dat er ook gesprekken lopen met onder meer UNIZO en Vlerick. Zij vindt dat zij voor het overige voldoende uitgebreid heeft geantwoord op de vragen in verband met het belang van de financiële ondersteuning van lokale besturen.

III. Bestuurszaken

1. Toelichting door minister Liesbeth Homans

1.1. Functioneren volgens een holdingstructuur

1.1.1. Managementondersteuning

In uitvoering van het holdingmodel en met als doel om de inzet op managementondersteuning substantieel te laten dalen, heeft de minister voor een aantal realisaties gezorgd. Ze vermeldt de gemeenschappelijke dienstverlening inzake personeelsadministratie. Die is in 2016 gestart met 10.000 dossiers en 33 entiteiten. Het laatste jaar was er de aansluiting van de VDAB en van het Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid. Na de aansluiting van Kind en Gezin zijn er net geen 30.000 dossiers en 51 entiteiten. Over alle gemeenschappelijke dienstverlening heen zijn er tot nu toe in totaal 500 vte vrijgemaakt voor kerntaken/besparingen. Inzake facilitaire ondersteuning verwijst de minister naar de overname van het wagenpark, hetgeen ook binnen de klimaatambities past.

1.1.2. Vastgoed

Het beleid inzake vastgoed en facility is gestoeld op efficiëntie en duurzaamheid. Wat de huisvesting van de administratie in Brussel betreft, gaat men deze regeerperiode van elf naar drie grote kantoorgebouwen, met bijhorende kostenbesparing. De kabinetten zullen worden gecentraliseerd rond het Martelarenplein om de zichtbare Vlaamse aanwezigheid in Brussel te verhogen.

Inzake realisaties vermeldt de minister het nieuwe Herman Teirlinckgebouw dat werd geopend in 2017, de opening van het gerenoveerde Imalsogebouw in Antwerpen, verschillende justitiehuisen, het gerenoveerde Hendrik Consciencegebouw dat in 2018 werd geopend en de geïntegreerde kennissite Depot Vilvoorde. In het voorjaar 2019 valt er een beslissing over een derde groot kantoorgebouw, het zogenaamde Kantoor 2023. Het streefdoel daar is om energieneutraal en circulair te worden.

1.1.3. Klimaat en toegankelijkheid

In het kader van het rollend fonds energiebesparende maatregelen is er dit jaar 900.000 euro beschikbaar om te herinvesteren. Er worden 1000 kwp PV-panelen en nog eens 120 laadpalen bijgeplaatst. Na veel voorbereidend werk volgt nu het groot geschut. Energiemasterplannen starten in het Waterbouwkundig Labo in Borgerhout, bij INBO Geraardsbergen, de Churchillkaai in Oostende en het Justitiehuis in Ieper. Vanaf 2021 zullen er geen klassieke verbrandingsmotoren enkel op diesel en benzine meer zijn voor het eigen wagenpark.

Integrale toegankelijkheid is een belangrijk aandachtspunt. Ook vanuit de bevoegdheid Bestuurszaken maakt de minister werk van het gelijkekansenbeleid door grote kantoorgebouwen integraal toegankelijk te maken. Er werden al 23 gebouwen gescreend, 25 projecten zijn lopende en twee labels werden uitgereikt (VAC Antwerpen en Herman Teirlinck). Ook Kantoor 2023 zal integraal toegankelijk zijn.

1.2. Vlaanderen Radicaal Digitaal

1.2.1. *Overkoepelend ICT- en informatiebeleid*

Het is de ambitie om te komen tot een coherent beleid inzake Informatie en ICT binnen de Vlaamse overheid. Het programma Vlaanderen Radicaal Digitaal speelt hierin een belangrijke rol en de verschillende projecten bereiken de afronding of zijn reeds afgerond. Er is bijvoorbeeld de digitalisering van de hinderpremie (minister Muyters), de automatisering van de studiebeurzen (minister Crevits) en de aanmaak van een nieuw burgerprofiel.

Vorig jaar al werd aangekondigd dat het Stuurorgaan Informatie- en ICT-beleid volledig operationeel is. Dit resulteerde in 2018 in enkele eerste realisaties. Zo zijn er binnen dit orgaan richtlijnen aangenomen op het vlak van een vernieuwende informatieveiligheidsclassificatie en bereidt het stuurorgaan de erkenning voor van een aantal nieuwe authentieke gegevensbronnen. Deze en nieuw te nemen acties zullen ook in 2019 verder bijdragen aan een afgestemd ICT- en informatiebeleid op het niveau van de Vlaamse overheid maar ook in samenwerking met de lokale besturen.

1.2.2. *Virtueel digitaal loket*

De minister wil verder werk maken van een uniformering en integratie van de digitale dienstverlening ten aanzien van Vlaamse burgers en bedrijven. Met een nieuw webplatform 'Vlaanderen.be' wil zij vanaf volgend jaar de Vlaamse administraties de mogelijkheid bieden om in te stappen in een uniform, modern en toegankelijk centraal platform voor hun digitale dienstverlening en websites.

Daarmee samenhangend streeft men naar een door de Vlaamse Regering gevalideerde URL-strategie die moet leiden tot een betere vindbaarheid en herkenbaarheid van officiële onlineoverheidsinformatie van de Vlaamse overheid. De minister geeft nog mee dat op 29 november 2018 'Mijn burgerprofiel' wordt gelanceerd, een belangrijk project binnen Vlaanderen Radicaal Digitaal waardoor het 'no-wrong-door'-principe wordt gerealiseerd. Burgers kunnen op één plaats hun gegevens die de overheid bezit, consulteren. Dit burgerprofiel zal in 2019 verder worden uitgebreid.

1.2.3. *Gegevens delen en informatiemanagement*

De minister streeft naar maximale gegevensuitwisseling tussen administraties zodat de administratieve lasten dalen. Het MAGDA-platform staat internationaal gekend als een goede praktijk en speelt als kruispunt van gegevens een cruciale rol. Er werd verder geïnvesteerd in dit platform met duidelijke resultaten: 130 miljoen transacties op jaarbasis, veertig nieuwe diensten in het kader van het Groeipakket, twintig nieuwe informatiediensten voor andere klanten (entiteiten). Uit analyse blijkt dat het platform voor minstens 19 miljoen euro aan efficiëntiewinsten genereert.

Er wordt werk gemaakt van nieuwe unieke databronnen: er is een nieuw subsidieregister in ontwikkeling en een volledig operationeel Vlaams gebouwenregister dat zal uitgroeien tot authentieke bron. Op het vlak van open data evolueert men naar meer dan 6000 datasets op het Vlaamse Open Data Portaal. Dit groeit verder aan in 2019, onder meer met datasets uit de Vlaamse Codex en het wegenregister.

1.2.4. *ICT-ondersteuning*

Deze krachtlijn heeft betrekking op de ICT-dienstverlening van Het Facilitair Bedrijf. Hier ligt de nadruk op het versterken van de digitale werkplekdiensten zodat

plaats- en tijdonafhankelijk werken verder wordt gefaciliteerd. In 2018 werkten 3400 medewerkers met moderne skype-telefonie, werd het wifinetwerk uitgebreid naar 200 gebouwen en werd het mobiele printen toegepast met een vermindering van het aantal printers als gevolg.

In 2019 wordt de aanbesteding van een digitaal archief Vlaanderen afgerond. Op die manier wordt voorzien in een nieuwe vrijblijvend af te nemen centrale dienstverlening waarmee de Vlaamse en lokale administraties worden bijgestaan op het vlak van archivering van digitale bestuursdocumenten.

1.3. Een modern hr-beleid

Ook in 2019 zullen dit de krachtlijnen van het hr-beleid zijn: personeelsbewegingen stimuleren, inzetbaarheid verhogen, loopbaan- en beloningsbeleid optimaliseren, arbeidsorganisatie innoveren, leiderschap versterken, uniforme arbeidsvoorwaarden en de kracht van diversiteit benutten.

1.3.1. *Inzetbaarheid verhogen*

De invoering van uitzendarbeid was de belangrijkste realisatie in het afgelopen jaar op vlak van het verhogen van de inzetbaarheid. Uitzendarbeid maakt snelle en soepele oplossingen mogelijk, maar laat ook kansengroepen makkelijker instromen. In 2018 werd het decreet goedgekeurd dat uitzendarbeid mogelijk maakt bij de Vlaamse en de lokale besturen. Daarnaast werden ook raamovereenkomsten afgesloten met een aantal uitzendkantoren.

1.3.2. *Uniforme arbeidsvoorwaarden*

Op het vlak van uniforme arbeidsvoorwaarden voor contractuele en statutaire personeelsleden worden belangrijke stappen gezet. Momenteel wordt in een werkgroep onderhandeld met de vakbonden over de aanpassing van het VPS met betrekking tot de harmonisering van de arbeidsvoorwaarden tussen ambtenaren en contractuele personeelsleden. De drie vakorganisaties hebben een aantal concrete vragen gesteld en de minister zal daar tegen maandag 3 december 2018 een antwoord op geven. De minister kan daar nu niet op vooruitlopen.

De tweede pensioenpijler voor de contractuele personeelsleden is een belangrijk aandachtspunt. Het decreet van 14 november 2018 tot oprichting van het Vlaams Pensioenfonds is reeds goedgekeurd en de goedkeuringsprocedure bij het FSMA is lopende. Ook de personeelsregelgeving (onder andere het VPS) wordt momenteel aangepast.

1.3.3. *Kracht van diversiteit benutten*

De minister blijft sterk inzetten op het bevorderen van diversiteit bij de Vlaamse overheid, omdat men een voorbeeldrol te vervullen heeft. Dit jaar is de nieuwe verlofregeling in werking getreden voor statutaire personeelsleden met een handicap of chronische ziekte, die omwille van hun handicap of ziekte niet meer voltijds kunnen werken. Zij kunnen rekenen op een loonsupplement van 30%, zodat zij makkelijker aan het werk kunnen blijven. Daarnaast zal werk worden gemaakt van het gericht verspreiden van vacatures naar vrouwen voor het top- en middenkader. Voor verdere details verwijst de minister naar de rapportering door de diversiteitsambtenaar in zijn jaarlijks rapport dat doorgaans in het voorjaar in deze commissie wordt behandeld.

1.4. Dienstverlening in functie van de maatschappelijke opdrachten

1.4.1. *Doelgerichte inzet van mensen en middelen*

Vanuit een streven naar een slankere overheid die de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk inzet, volgt de minister overheidsbreed een aantal zaken op. Zij vermeldt een minder complexe en meer transparante Vlaamse overheid door de vermindering van het aantal entiteiten. Tegen het einde van deze regeerperiode zullen er 24 entiteiten minder zijn. De overgrote meerderheid van de fusies is reeds gerealiseerd. Van de besparingsdoelstelling – een daling van 1950 koppen – was op 30 juni 2018 reeds 94% gerealiseerd.

1.4.2. *Professionele, eenvoudige en transparante organisatie*

In samenwerking met de minister-president werd een ontwerp van Vlaams Bestuurs-decreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1656/1) uitgewerkt dat op 5 december 2018 in de plenaire vergadering aan bod zal komen. Belangrijke vernieuwingen zijn de nieuwe instrumenten voor de Vlaamse Regering om de Vlaamse strategische belangen te vrijwaren, de decretale basis voor verdere digitalisering, de introductie van regelluwe zones en de decretale vastlegging van meer transparantie en participatie.

1.5. Begroting 2019

De kredieten kennen een normale evolutie met enkele extra impulsen. Vanuit het Klimaatfonds komt er 10,2 miljoen euro bij (tot 32,9 miljoen euro) voor klimaat-inspanningen in gebouwen en mobiliteit. Er komt ook 2,5 miljoen euro extra voor datacenterconsolidatie en 1 miljoen euro extra voor optimalisaties bij het dienstencentrum personeel. In het kader van het sectoraal akkoord 2017-2019 is er voorzien in een bedrag van 6 miljoen euro voorafname in een provisie.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkomen van Bert Maertens

Bert Maertens wil in verband met de holdingstructuur weten of het daar gaat over nieuwe integratieprojecten. Gaat het om entiteiten die nu de facilitaire ondersteuning zelf nog doen maar ze willen overdragen aan Het Facilitair Bedrijf? Hoeveel entiteiten zijn er die zelf nog hun facilitaire ondersteuning doen? Zal men er in 2019 in slagen om ze allemaal te doen inkantelen?

Met betrekking tot gebouwenbeheer en het slim energiebeheer verwacht de minister dat in 2018 een besparing van ongeveer 900.000 euro wordt waargemaakt. Dat geld zou via het rollend fonds opnieuw geïnvesteerd worden in nieuwe energiebesparende maatregelen. Over welke maatregelen gaat het dan?

Er is in de beleidsbrief sprake van het delen van elektrische auto's van de Vlaamse overheid met burgers. Via cofinanciering wil men daar verder op inzetten. Hoeveel staat men daarmee? Gaat het verder dan Brussel, waar de organisatie eenvoudig lijkt? Hoe zit het in andere centrumsteden waar er bijvoorbeeld VAC's zijn? Zijn andere platformen en steden en gemeenten partner om dat te stimuleren?

Het nieuwe cateringcontract zou in het najaar van 2018 in de markt worden gezet, met focus op duurzaamheid ten belope van 40 procent op dat conto. Welke andere criteria worden in de totaalscore opgenomen? Wat moet men onder duurzaamheid verstaan? Welke elementen van duurzaamheid worden meegenomen?

Het depot in Vilvoorde behelst het archief van de Vlaamse overheid. De minister wil de dienstverlening van het digitaal archief Vlaanderen openstellen voor alle overheden en zo dus breder werken. De lokale besturen hebben de plicht om hun stukken uit het historisch en actueel archief goed te bewaren en te archiveren. Digitalisering is een goede maar dure zaak. Hoe ziet men die dienstverlening en samenwerking?

Via de Aankoopcentrale zijn er een 250-tal raamcontracten bij Het Facilitair Bedrijf. Iets minder dan de helft werd opengesteld voor lokale besturen. In het recente verleden werd de vraag gesteld om de communicatie te verbeteren, toen bleek dat er nog niet zoveel gemeenten waren ingetreden. Sindsdien is de website zeer gebruiksvriendelijk geworden. Het webplatform biedt bijvoorbeeld concurrentiële prijzen voor nieuwe elektrische voertuigen. Hoeveel gemeenten maakten al gebruik van de Aankoopcentrale? Om welke producten gaat het dan? Wat is de stand van zaken?

Er zijn grote verwachtingen in verband met het concept 'Mijn burgerprofiel'. De lancering gebeurt in Kortrijk en Gent. Hoe lang duurt het vooraleer alle gemeenten en hun inwoners daarvan gebruik kunnen maken?

Bij decreet werd uitzendarbeid in een Vlaamse en lokale context mogelijk gemaakt. In 2018 is werk gemaakt van de raamovereenkomst uitzendarbeid en konden de eerste krachten bij de Vlaamse overheid aan de slag. Hoeveel zijn er dat en om welke functies gaat het?

Bij decreet werd recent het Pensioenfonds opgericht. Hoe verloopt de communicatie naar de lokale besturen? Wie wil instappen en voor welk percentage?

Wat diversiteit betreft wordt het streefcijfer voor bepaalde categorieën gehaald. Voor de categorie personen met een handicap of chronische ziekte blijft men evenwel steken op ongeveer de helft. Hoe geraakt dat opgelost? Het lid vindt dat schrijnend en herinnert aan de vrijheidsgraad voor leidend ambtenaren om bepaalde instrumenten in te zetten, om te werken aan een aangepaste werkomgeving via inzet van middelen. Zijn de managers van de Vlaamse overheid voldoende gesensibiliseerd om op dat vlak de juiste keuzes te maken?

Begin 2019 worden nog 575 federale personeelsleden overgedragen ingevolge de zesde staatshervorming. Ze zijn onder meer afkomstig van de FOD Financiën en het RIZIV. Zal dat vlot verlopen? Of zijn er nog hinderpalen bij de overdracht?

2.2. Tussenkoms van Kurt De Loor

Kurt de Loor zegt dat in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal werk wordt gemaakt van een burgerloket. Het concept 'Mijn burgerprofiel' wordt op korte termijn gelanceerd. Hoe wil men dat bekendmaken bij het publiek? In 2019 wil men in bijkomende koppelingen aan dat platform voorzien, met onder andere de databanken van Kind en Gezin, VDAB, OVAM enzovoort. Gebeurt dat nog tijdens de lopende legislatuur? Voor ondernemers wordt ingezet op een nieuw digitaal ondernemersloket in samenwerking met minister Muyters. Hoe ver staat de ontwikkeling van dat loket? Voor de doelgroep organisaties ligt het project van de slimme subsidies op tafel. Het hefboomproject zou in 2019 verder uitgerold worden en zou moeten leiden tot gestroomlijnde subsidieprocessen. Hoe verloopt de uitvoering van dit project?

Om de klimaatdoelstellingen voor gebouwen en mobiliteit te halen, zijn bepaalde doelstellingen vooropgesteld. Voor gebouwen wil men de CO₂-uitstoot met 40 procent verminderen en het energieverbruik in totaal met 27 procent. Met de verhuizing naar het Herman Teirlinckgebouw werd daarvan heel veel gerealiseerd.

Hoe zit het echter met energieverbruik in de bestaande oudere gebouwen? Welke maatregelen zijn daar voorzien?

De Vlaamse overheid zal vanaf 2023 een aantal kantoorgebouwen in de Brusselse Noordwijk verlaten. Men zoekt naar nieuwe huisvesting voor de betrokken ambtenaren onder de naam 'Kantoor 2023'. De ambitie is om een energieneutraal en toegankelijk gebouw te vinden gebaseerd op circulaire principes. Is die timing haalbaar?

In het kader van het actieplan Mobiliteit wil men komen tot een 'ontdieseling' en elektrificatie van het wagenpark. Er zijn al verscheidene laadpunten geïnstalleerd. Wat is de stand van zaken inzake uitvoering? Is de doelstelling haalbaar?

Sp.a is een koele minnaar van het decreet rond uitzendarbeid bij de Vlaamse en lokale overheden. De Vlaamse overheid moet een duurzame werkgever zijn die zijn personeel een job biedt waarop ze een toekomst kan bouwen. De minister verkocht het concept als een opportuniteit voor kansengroepen. Blijkt dat effectief intussen? Stroom kansengroepen nu sneller in? Krijgen ze meer kansen en stroomen ze door naar vaste jobs bij de overheid? Zijn er daaromtrent cijfers beschikbaar? Het lid wijst er nog op dat opnieuw de meest kwetsbare groepen ook de meest kwetsbare contracten krijgen.

Naar aanleiding van een rapport van het Rekenhof kwam eerder al het verband tussen stress en burn-out bij de overheid aan bod. De niet-gecoördineerde personeelsbesparingen bij de overheid werden daarbij als oorzaak neergezet. De minister erkende bij de bespreking van de vorige beleidsbrief het risico op het vlak van welzijn van personeelsleden. Er werd een onderzoek aangekondigd. Wat zijn de resultaten van de impactanalyse? Men beloofde ook preventieve acties om de veerkracht van personeelsleden en hun welzijn te bevorderen. Wat is het resultaat? Is de tweede evaluatie van het actieplan over werkgebonden stress en burn-out afgerond? Wat zijn de resultaten? Werpt een en ander voldoende vruchten af?

Sedert 2008 wordt een stijging van bijna 20 procent geregistreerd van het ziekteverzuim bij Vlaamse ambtenaren. In 2017 lag dat cijfer op 7,64 procent. Dat betekent concreet dat een personeelslid per honderd beschikbare dagen gemiddeld 7,64 dagen afwezig is wegens ziekte. Als goede werkgever moet de overheid een degelijk gezondheids- en welzijnsbeleid voeren. Welke maatregelen zal de minister nemen?

Inzake diversiteitsbeleid heeft de Vlaamse overheid een voorbeeldfunctie. De werkvloer moet een afspiegeling zijn van de samenleving. Er is vooruitgang geboekt inzake de streefcijfers, maar bepaalde doelgroepen blijven achterop hinken. Vrouwen in topfuncties gaat van 22,7 procent naar 23,4 procent, maar dat blijft minder dan het startcijfer in 2015 en ligt sterk onder het streefcijfer van 40 procent. Extra maatregelen zijn dus nodig. Voor personen met een handicap is een kleine vooruitgang te noteren, met name van 1,3 naar 1,4 procent op een streefcijfer van 3 procent. Voor mensen met een migratieachtergrond lijkt het dat de streefcijfers worden gehaald, maar dat is volgens de spreker toe te schrijven aan een aanpassing van de definitie, het beleid van De Lijn, van UGent en de inkanteling van het Agentschap Integratie en Inburgering. Ook hier is nog een lange weg te gaan.

De minister laat de kans liggen om structurele maatregelen te voorzien die het middenveld al jaren vraagt. Het is goed dat de focus blijft liggen op de zwaar ondervertegenwoordigde doelgroep van personen met een handicap, maar dan moet de Vlaamse overheid de bevoegdheden als werkgever effectief toepassen en efficiënte maatregelen inschakelen, zoals het systeem van de voorbehouden betrekkingen. In 2016 zijn slechts elf functies in dat kader opengesteld op een totaal van 44.000 personeelsleden. Wettelijk mag men tot 1 procent van de betrekkingen

onder die noemer open verklaren en dat gaat slechts over 0,024 procent. In 2017 is het instrument slechts zeven keer ingezet. De diversiteitsambtenaar kondigde begin 2018 tijdens de bespreking van het gelijkekansen- en diversiteitsplan aan dat men hier extra in wilde investeren. Is er al zicht op de resultaten in 2018?

De beleidsbrief vermeldt expliciet de intentie om instroomdrempels voor mensen met een migratieachtergrond weg te werken. Men wilde ook een monitoringsysteem opzetten. Bij de bespreking van het gelijkekansen- en diversiteitsplan 2018 werd verwezen naar het nieuwe personeelssysteem in dat verband. Wat is de stand van zaken? Hoe zit het met de taalprocedures? Al vijf jaar weet men dat personen met een migratieachtergrond door het Selorexamen vaak geen toegang krijgen tot een job bij de Vlaamse overheid.

In maart 2017 zou een antidiscriminatieplan worden uitgerold. Er was sprake van een engagementsverklaring en concrete acties per departement. Schriftelijke vragen van Yasmine Kherbache wezen evenwel uit dat niet alle entiteiten hun engagementen even concreet in de verklaring hebben opgenomen. Sommige zijn verwerkt in het diversiteitsplan of het ondernemingsplan. Men stelde dat er gerapporteerd zou worden over de verschillende non-discriminatieacties via de diversiteitsscan. De entiteiten vullen die jaarlijks in, wat een indicatie oplevert van de stand van zaken inzake gelijkekansen- en diversiteitsbeleid. De dienst Diversiteitsbeleid rapporteert daarover jaarlijks in de beleidsevaluatie in de vorm van een globaal beeld van de Vlaamse overheid inzake non-discriminatie. Is de diversiteitscan al uitgevoerd? Wat zijn de concrete resultaten? Hoe evalueert de minister dat?

Volgens de spreker is het noodzakelijk om bewuste en onbewuste discriminatie tegen te gaan bij selectieprocedures. Een goed werkende thermometer om de realiteit en eventuele discriminatie op de werkvloer te meten, is onontbeerlijk. Een herhaalde eis van bijvoorbeeld het Minderhedenforum en de sociale partners richt zich daarbij op praktijktesten. De private sector past dat via zelfregulering toe. Ook in die zin zou de overheid het goede voorbeeld moeten geven, maar de minister laat kansen liggen om effectief discriminatie op te sporen en te elimineren.

Kurt De Loor concludeert dat de beleidsbrief opnieuw de kans heeft gemist om effectief werk te maken van gelijke kansen bij de overheid. Hij kan pas tevreden zijn als de – niet echt ambitieuze – streefcijfers worden behaald. Dat is met de in de beleidsbrief aangekondigde acties evenwel niet mogelijk.

2.3. Tussenkoms van Ward Kennes

Ward Kennes acht de recente decretale goedkeuring van de tweede pensioenpijler voor het statutair personeel een belangrijke stap voorwaarts. Hij verwijst verder naar het onveiligheidsgevoel bij personeelsleden in het Herman Teirlinckgebouw na gevallen van diefstal en agressie op de route tussen de werkplek en het Noordstation. Er rijdt weliswaar een pendelbus. Rijdt die niet voortdurend? Of hebben de betrokkenen er bewust voor gekozen om te voet te gaan? De vakbonden hadden voor de ingebruikname van het Herman Teirlinckgebouw gewaarschuwd dat er mogelijk gevaarlijke situaties konden ontstaan. Daarom werden de pendelbussen voorzien. Wat is er precies aan de hand?

Alle managementondersteunende diensten zullen worden geïntegreerd in het gemeenschappelijk dienstencentrum. Dat moet de entiteiten toelaten sterker in te zetten op hun kerntaken. In 2019 zullen nog integratieprojecten worden opgestart met entiteiten die nog steeds hun eigen facilitaire ondersteuning realiseren. Hoe wordt de tevredenheid van de entiteiten over de dienstverlening van het gemeenschappelijk dienstencentrum nagegaan? Beschouwen ze de werking van het dienstencentrum als een vooruitgang?

De minister wil zoveel mogelijk leegstand vermijden. Is er nog sprake van leegstand van gebouwen bij de Vlaamse overheid? Welke evolutie neemt men waar en wat zijn de voornaamste oorzaken van potentiële leegstand van die overheidsgebouwen? Het lid suggereert dat er vraag kan zijn naar leegstaande overheidsgebouwen in het kader van de winteropvang.

Wordt het zogenaamde plaats- en tijdsafhankelijk werken stelselmatig ingevoerd binnen de Vlaamse overheidsdiensten? Moedigen leidinggevenden dat effectief aan? Of is het een mogelijkheid waar nog niet zoveel gebruik van wordt gemaakt.

Positief is dat de minister verder inzet op het actieplan Klimaat en daartoe met grote middelen zal uitpakken op basis van energiemasterplannen. Hoe moet men dat concept concreet zien? Wat zijn de kenmerken ervan en tot welke energiebesparingen moeten die plannen leiden?

Er wordt een visie op langere termijn ontwikkeld op de vastgoedportefeuille in beheer van Het Facilitair Bedrijf. Welke krachtlijnen heeft de minister in dat kader voor ogen? Worden de personeelsleden zelf betrokken bij de uitwerking van die visie zodat ook met hun wensen rekening kan worden gehouden?

De Vlaamse overheid wil vanaf 2021 alle klassieke verbrandingsmotoren op benzine of diesel voor personenwagens bannen voor de interne werking en dus het eigen wagenpark. Aan welke specifieke maatregelen denkt men om die ambitieuze en lovenswaardige doelstelling effectief te halen? Ook het voertuigdelen wordt verder gestimuleerd. Over hoeveel voertuigen gaat het al? Hoe stimuleert men dat? Staan er nieuwe initiatieven in de steigers?

In nieuwe raamcontracten voor overheidsopdrachten worden stelselmatig duurzaamheidscriteria opgenomen met bijzondere aandacht voor sociale clausules en circulaire principes. Kan de minister specificeren om welke sociale clausules en circulaire principes het dan specifiek gaat? Wijzen opgedane ervaringen erop dat bepaalde leveranciers zouden kunnen afhaken? De Aankoopcentrale biedt een 250-tal actieve raamcontracten aan. Iets minder dan de helft wordt opengesteld voor lokale besturen. Aan de hand van welke criteria wordt een bepaald raamcontract al dan niet opengesteld voor lokale besturen? In welke mate maken die daar effectief gebruik van?

De minister wil een actieplan om overheidsopdrachten voor startende ondernemingen te stimuleren. Hoe ziet ze dat? Wordt het ontwikkeld in samenspraak met de startende ondernemingen zelf?

Bouwen aan een sterk werkgeversmerk om mensen naar de overheid toe te halen, is volgens de minister nodig met het oog op de concurrentie op de arbeidsmarkt. Om een voortdurend performante dienstverlening te garanderen, is het aantrekken van sterke profielen onontbeerlijk. Welke specifieke maatregelen neemt de minister om de aantrekkelijkheid van de Vlaamse overheid als werkgever te promoten, in het licht van de nog sterkere concurrentie op de arbeidsmarkt?

Binnen de Vlaamse overheid is het mogelijk gemaakt om een beroep te doen op uitzendarbeid. Hoe springen de verschillende entiteiten daarmee om en maken ze er vaak gebruik van? Hoe ervaren de overige personeelsleden de inzet van interims? Hoe wordt de inzet van interims door de minister gemonitord?

Vanuit de interne werking van het Dienstencentrum Welzijn zal een pool worden gecreëerd met opgeleide en gecertificeerde veerkrachtcoaches. Wat is de exacte taak van die coaches? Aan hoeveel coaches denkt men? Begeleiden ze individueel of zijn er ook groepsbegeleidingen?

De minister wil inzetten op een pilootproject rond gedragsmatige aanpak op het vlak van verzuim. Wat zijn de krachtlijnen van dat pilootproject? Waar zal het lopen? Gaat het om entiteiten waar er een groot verzuim wordt vastgesteld?

Er zou ook een vooronderzoek starten naar de mogelijkheid tot invoering van een flexibel beloningsplan en de noodzakelijke randvoorwaarden om dat te ontwikkelen. De korte resterende legislatuurtermijn en gevoeligheden bij de vakbonden lijken aan te geven dat zoiets niet op korte termijn kan gebeuren. Welke noodzakelijke randvoorwaarden beschouwt de minister als noodzakelijk?

Het gelijk leggen van de lat voor alle personeelsleden, statutairen en contractuelen, vormde een belangrijke sleutel in het regeerakkoord. Het thema genereerde heel wat discussie over de harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden. Bepaalde groepen legden ook al effectief het werk neer uit onvrede met de plannen van de minister. Het lid refereert aan de staking van de loodsen in de Antwerpse haven, met grote impact op de Vlaamse economie. In navolging van die acties werd besloten om onderhandelingen op te starten met de vakbonden. Dat zou niet optimaal verlopen zijn. Er wordt op korte termijn een nieuw overleg met de vakbonden gepland. Kan de minister hier iets meer over zeggen?

Diversiteit blijft een belangrijk aandachtspunt. Vooral het zwakke aandeel van personen met een handicap of chronische ziekte blijft daarbij toch een knelpunt. De extra inspanningen die zijn geleverd, hebben nog onvoldoende vruchten afgevoerd. Ziet de minister nog bijkomende initiatieven mogelijk voor 2019?

De afslanking van de provincies ging gepaard met de overdracht van heel wat personeelsleden. Waar zijn die personeelsleden terechtgekomen? Konden ze verder ingezet worden op de thema's waar zij in de provinciebesturen mee bezig waren, zodat de opgebouwde expertise niet verloren ging?

Wat zijn de krachtlijnen van de actualisatie van de deontologische code van de Vlaamse overheid? Hoe wordt de code verder gecommuniceerd naar de personeelsleden?

2.4. Tussenkoms van Michel Doomst

Michel Doomst stelt dat voor Vlaanderen Radicaal Digitaal een budget van 30 miljoen euro is vrijgemaakt. In 2019 zullen de hefboomprojecten afgerond worden. Wat zijn de uiteindelijke resultaten daarvan? Welke hefboomprojecten hebben tot resultaat geleid? Is Vlaanderen intussen echt radicaal digitaal geworden?

Er zou ook gewerkt worden aan een betere bundeling van een aantal procedures, gegevensbronnen, standaarden en richtlijnen die een verder hergebruik van gegevens tussen overheden moet versterken. Aan welke procedures denkt de minister dan? Waar is er nog een extra duwtje in de rug nodig?

Men heeft de ambitie geuit een sterk Agentschap Informatie Vlaanderen te realiseren. Dat moest gebeuren door verdere versterking van de samenwerking met de lokale besturen. De minister stelt volgens het lid terecht dat de lokale besturen daartoe maximaal gebruik moeten maken van de veilige bouwstenen en platformen die het agentschap aanbiedt. In welke initiatieven voorziet de minister om de lokale besturen daar effectief toe aan te zetten?

Michel Doomst herinnert aan de momenten waarop de commissie in de voorbije jaren heeft stilgestaan bij de mogelijkheden van nieuwe technologieën zoals blockchain. De administratie zou zich op dat vlak als partner hebben aangesloten bij diverse projecten en kennisfora. Welke concrete initiatieven zijn al genomen met betrekking tot blockchain?

2.5. Tussenkomsst van Ingrid Pira

Ingrid Pira is opgetogen dat in het kader van de oprichting van het Vlaams Pensioenfonds een amendement van haar werd weerhouden. Het amendement zorgt ervoor dat de Vlaamse Regering nadere voorwaarden kan opleggen aan het beleggingsfonds met het oog op een ethisch en duurzaam beheer. In de verklaring inzake de beleggingsbeginselen van het Pensioenfonds wordt gewag gemaakt van een duurzaamheidscriterium. Dat wordt concreter gemaakt met afgebakende criteria in het beleggingsobjectief op het vlak van milieu, sociale waarden en governance. Bedrijven moeten daaraan voldoen om in de index te komen. Maar zelfs dan is het mogelijk dat bedrijven die volop actief zijn in de fossiele sector in de index worden opgenomen.

De spreker verwijst naar de resolutie die het Vlaams Parlement goedkeurde betreffende een sterk Vlaams klimaatbeleid (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 992/2). Daarin werd aan de Vlaamse Regering gevraagd om de subsidies voor fossiele brandstoffen en participaties of beleggingen in fossiele activiteiten stapsgewijs af te bouwen. Minister Tommelein maakte in 2016 de cijfers bekend over entiteiten van de Vlaamse overheid waarvan minstens 31 miljoen euro aan obligaties en 3 miljoen euro aandelen in het bezit waren van bedrijven met fossiele brandstof als corebusiness. Van die entiteiten zouden de Vlaamse Sociale Bescherming, Mijnen en het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek op termijn niet meer kunnen beleggen in fossiele brandstoffen. Zal de minister het beleggen in fossiele economische activiteiten in het samenwerkingsakkoord met het Vlaams Pensioenfonds verbieden? Voorbeelden in dit kader zijn onder meer grote steden als Londen en New York en de voorwaarden die de Ierse regering oplegt aan het nationale investeringsfonds.

Inzake duurzaamheidscriteria geeft Ingrid Pira graag een aantal mogelijkheden mee. Zo zouden er geen beleggingen in wapens of defensiegerelateerde producten mogen zijn. Dat is ook omschreven in het Vlaams Wapenhandeldecreet. Ook beleggingen die onvoldoende garanties bieden op het naleven van de regels van de IAO of in bedrijven die zich niet houden aan de internationale verdragen voor de bescherming van het leefmilieu, zijn geen optie. Wat wel kan, zijn beleggingen in bedrijven of organisaties die een sociale en ecologische meerwaarde realiseren, die inzetten op meer participatie van werknemers of die werk maken van een eerlijke prijs voor de producenten zoals overeengekomen in het kader van fair trade. Heeft de minister al zicht op hoe zich dat verder zal ontwikkelen?

Wat ziekteverlof en ontslagregeling betreft, verwijst de spreker naar de reeds gestelde vragen en kijkt ze uit naar het antwoord. Wat uitzendarbeid betreft, wil zij weten hoeveel unieke arbeidskrachten intussen zijn ingezet bij de Vlaamse overheid en binnen welke entiteiten. Zijn ze afkomstig uit kansengroepen? Kan de minister een indicatie geven van hoeveel uitzendkrachten ze verwacht te kunnen inzetten als de maatregel op kruissnelheid komt? Hoe zullen zij zich verhouden tot het totaal aantal contractuele en statutaire ambtenaren?

ACV Openbare Diensten diende op 16 oktober 2018 bij het Grondwettelijk Hof een beroep in. Het beroept zich op de argumentatie dat er in het decreet inzake uitzendarbeid niets staat over enige vorm van collectief onderhandelen. Dat impliceert dat de Vlaamse overheid op eigen initiatief en zonder voorafgaand overleg met de vakbonden gebruik kan maken van interimarbeid. Dat zou volgens hen een flagrante schending zijn van het syndicaal statuut. Wat is de inschatting van de minister ter zake?

De streefcijfers inzake diversiteit vindt Ingrid Pira niet schitterend, zeker niet waar het vrouwen in het topkader betreft. Ze is nieuwsgierig naar de meer recente cijfers die de minister aankondigt.

3. Antwoorden van minister Liesbeth Homans

Holdingmodel

De minister zegt dat er twee dienstencentra onder haar bevoegdheid vallen. Daarover rapporteert zij aan het Voorzitterscollege op basis van gedragen prestatie-indicatoren, zoals reactiesnelheid, klantentevredenheid enzovoort. De indicatoren wijzen op een goede en steeds verbeterende dienstverlening. Zij heeft extra geld vrijgemaakt om dat nog te versnellen.

Klimaat

Op dit moment is voor het vastgoed in beheer bij Het Facilitair Bedrijf ongeveer 20 procent van de primaire energie gereduceerd. Men nadert dus de doelstelling van een reductie van 27 procent primaire energie. Door de overstap naar groene elektriciteit is de CO₂-doelstelling reeds gehaald. Ook het recente rapport van het Rekenhof bevestigt dat de doelstelling van de Europese Energie-efficiëntierichtlijn voor de totale Vlaamse overheid reeds gerealiseerd is enkel en alleen al door de maatregelen genomen door Het Facilitair Bedrijf. De minister merkt nog op dat alles wat de Vlaamse overheid realiseert op het grondgebied van het Brusselse Gewest, waar veel Vlaamse overheidsgebouwen staan, niet meetelt voor de Vlaamse cijfers.

Een energiemasterplan wordt opgesteld voor gebouwen met een groot potentieel aan energiereductie en waar meerdere energetische ingrepen gecombineerd tot een hogere energiereductie leiden. Meestal omvat dit zowel de gebouwschil als de technische installaties. De doelstelling is dat deze gebouwen door de renovatie naar een zeer energiezuinig niveau worden opgetild, streefdoel bijna-energieneutraal of passief.

Vastgoed

De minister bevestigt dat de timing voor de realisatie van Kantoor 2023 realistisch is. De timing is een van de minimale eisen in het bestek, waarbij rekening werd gehouden met een bouwproces van ongeveer drie jaar.

De langetermijnvisie inzake de vastgoedportefeuille van Het Facilitair Bedrijf gaat uit van een evolutie in Brussel naar drie hoofdgebouwen (Herman Teirlinck, Conscience, Kantoor 2023), het behoud van de Vlaamse administratieve centra in provinciehoofdsteden en mini-VAC's in andere centrumsteden met bijzondere aandacht voor duurzaamheid en toegankelijkheid. Het personeel wordt langs tal van kanalen betrokken, bijvoorbeeld bij (her)huisvestingsprojecten, via Facilipunt (portaal voor personeelsleden om vragen aan Het Facilitair Bedrijf te stellen) of via klantenrelatiemanagement.

Het Facilitair Bedrijf kent weinig leegstand in de beheerde gebouwen. Als er leegstand is, is die te wijten aan een nakende verkoop of in afwachting van een (her)-huisvestingproject.

Mobiliteit

Na een succesvol proefproject met Cambio, waar een gedeelte van de vloot elektrisch is, wordt momenteel een raamcontract voor voertuigdelen opgesteld. Daarnaast wordt een proefproject gestart met Zen-car, dat enkel elektrische voertuigen deelt. Twee bijkomende wagens zullen vanaf januari 2019 in Brussel worden gefinancierd. De beoordeling van dit project met Zen-car zal leerpunten geven voor projecten elders in het land. Momenteel beperken aanbieders zich echter tot één stad of streek, zodat lokale noden de belangrijkste insteek geven tot nieuwe projecten.

Het Facilitair Bedrijf investeerde in het vlootbeheer. Een analyse van de mobiliteitsbehoefte per entiteit leidt tot voorstellen waarbij gewone 'vuile' voertuigen worden vervangen door elektrische voertuigen, voertuigdelen of een andere meer duurzame wijze van verplaatsing. In de gemeenschappelijke voertuigenpool zijn momenteel twintig voertuigen opgenomen. Via Cambio en Zen-car worden er uiteraard meer wagens gedeeld.

Wat de laadpunten betreft, verwijst de minister naar de nota aan de Vlaamse Regering van 26 oktober 2018 over het actieplan Mobiliteit. Er zijn tot op heden 180 laadpunten geplaatst bij de gebouwen van de Vlaamse overheid. Er zijn nog concrete plannen om 128 laadpunten bij te plaatsen. De doelstelling is om in totaal tot minstens 314 laadpunten te komen. Er zijn dus nog 42 laadpunten te gaan, wat perfect haalbaar is. In 2019 wordt dit verder uitgewerkt.

Route naar Herman Teirlinck

Er vertrekt ongeveer elke vier minuten een pendelbus aan het Noordstation of het Herman Teirlinckgebouw. In de spits zijn dat grote bussen, in de daluren kleinere bussen. De dienstverlening start om 5.30 uur en eindigt om 22 uur. Er is geen vraag om de rijfrequentie van de bussen te verhogen. In overleg met de wijkpolitie en andere huurders op de site van Thurn & Taxis zal een nieuwe communicatiecampagne worden gevoerd om de mensen die vrijwillig kiezen om het traject te voet af te leggen, af te raden de kleine wandelpaden te gebruiken maar de grote wandelassen te gebruiken die als voorkeursroute zijn aangegeven in het mobiliteitsplan. De minister heeft er bij de bevoegde instanties bovendien al herhaaldelijk op aangedrongen deze onveiligheidsproblematiek aan te pakken, zodat de werknemers veilig zijn.

Catering

In het nieuwe cateringcontract wordt sterk ingezet op duurzaamheid (40%). De invulling van duurzaamheid betreft onder meer biologische producten, fairtrade, duurzaam transport en duurzame organisaties (bijvoorbeeld inclusief personeelsbeleid). De andere gunningscriteria zijn de prijs (50 punten) en 'plan van aanpak aanvullend aanbod en nicheproducten' (10 punten).

Digitaal Archief Vlaanderen

De minister verklaart dat steden en gemeenten tegen een bepaalde abonnementskost kunnen instappen in het Digitaal Archief Vlaanderen. Vanuit Vlaanderen voorziet men ondersteuning voor de lokale besturen om die transitie te begeleiden. Voor meer informatie verwijst de minister naar de nota aan de Vlaamse Regering hierover van 6 juli 2018 en de website. Op dit ogenblik worden er al communicatiemomenten opgezet naar lokale besturen om Digitaal Archief Vlaanderen toe te lichten.

Raamcontracten

De minister zegt dat het moeilijk is om cijfers te geven over het aantal gemeenten dat gebruikmaakt van de Aankoopcentrale en voor welke producten. Er wordt immers niet specifiek gemonitord wie wat afneemt. Lokale besturen nemen namelijk rechtstreeks af van de leverancier. Wel is bekend welke lokale besturen toegang hebben tot de website, en op die manier als klant bekend zijn. Er zijn op vandaag 208 besturen aangesloten.

De minister heeft eerder al in deze commissie de beslissingsboom toegelicht die men gebruikt om raamovereenkomsten al dan niet open te stellen voor lokale besturen. Er zijn juridische overwegingen: mag men wel voor deze klanten optreden? Er zijn

ook opportuniteitscriteria: kan men deze klanten voldoende ondersteunen zonder de ondersteuning van de vaste klanten te hypothekeren? Tot slot zijn er praktische overwegingen zoals de doorlooptijd van een procedure.

In raamcontracten worden duurzaamheidsprincipes opgenomen, alsook sociale clausules en circulaire principes. Deze zijn sterk afhankelijk van het voorwerp van de opdracht en de daaraan verbonden sociale en ecologische issues. Daarnaast moet er ook voldoende mededinging zijn. Inzake duurzaamheid verwijst de minister naar de voorbeelden die ze gaf bij de vraag over catering. Ethische of sociale clausules vormen steeds een aandachtspunt voor opdrachten die een risico inhouden, zoals schoonmaak (gevoelige sector inzake sociale dumping) of beveiligingsbedrijven. Er wordt ook ingezet op het inschakelen van de sociale economie. Wat circulaire overheidsopdrachten betreft wordt ingezet op diverse projecten: circulair meubilair, het sluiten van de materiaalkringloop voor papier, circulaire renovatie van gebouwen.

Startende ondernemingen steunen

Er wordt hieromtrent een actieplan ontwikkeld. De minister kan nog niet veel details geven want men is nog maar net begonnen, maar het doel is het wegnemen van drempels die jonge ondernemingen ondervinden bij het inschrijven op overheidsopdrachten. Er zal worden gewerkt aan eenvoudige modellen en documenten voor overheidsopdrachten en het alternatief communiceren van de opdrachten bedoeld voor startende ondernemingen. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen is betrokken in het project en heeft een netwerk van actoren die starters begeleiden.

Informatie- en ICT-beleid

Inzake de vraag naar het stimuleren van het hergebruik van gegevens en de procedures en gegevensbronnen in dat verband, verwijst de minister naar haar uitvoerig antwoord op schriftelijke vraag nr. 566 van 26 juli 2018 van Marnic De Meulemeester over de aanbevelingen uit de thema-audit Informatiemanagement van de Vlaamse overheid.

Zij stelt verder dat de ICT-bouwstenen maximaal in cocreatie met de lokale besturen en zo gebruiksvriendelijk mogelijk moeten worden ontwikkeld. Dit principe moet men verder verankeren. Er is ook een taak weggelegd voor het Stuurorgaan Informatie en ICT-beleid. Binnen dit orgaan moet de ontwikkeling van nieuwe ICT-bouwstenen verder opgevolgd en afgestemd worden met de lokale besturen. Daar wordt ook gewerkt aan een nieuwe leidraad met aandachtspunten voor de vanuit Vlaanderen voor de lokale besturen ontwikkelde systemen. Informatie Vlaanderen blijft allerhande opleidingen aanbieden.

De hefboomprojecten inzake Vlaanderen Radicaal Digitaal zijn afgerond of zitten in de afrondingsfase. Intussen is een evaluatie van het programma Vlaanderen Radicaal Digitaal lopende die voorjaar 2019 aan de Vlaamse Regering zal worden medegedeeld. Daarin zullen de resultaten van alle projecten worden besproken. Uiteraard zijn veel resultaten al beschikbaar. In de beleidsbrief Bestuurszaken wordt naar meerdere gerealiseerde projecten verwezen. Ook de beleidsbrieven van andere ministers verwijzen naar hefboomprojecten. De minister van Bestuurszaken coördineert het programma maar is niet de eindverantwoordelijke voor alle ICT-projecten onder het programma.

Lokale overheden kunnen nu reeds gebruikmaken van het burgerprofiel. Genk en Kortrijk zijn ingestapt en vele anderen staan op de planning. Het Agentschap Informatie Vlaanderen organiseert informatiesessies en voorziet documentatie en technische ondersteuning. Er zijn ook samenwerkingstrajecten lopende met de lokale ICT-dienstenleveranciers om 'Mijn burgerprofiel' met hun systemen te integreren.

Dit zal ertoe leiden dat steeds meer lokale overheden steeds sneller kunnen integreren.

Op de vraag of het burgerprofiel voldoende bekendheid geniet bij de burgers, antwoordt de minister dat de communicatie moet verlopen via de communicatiekanalen van de administraties die hun gegevens en diensten langs 'Mijn burgerprofiel' aanbieden. Het Agentschap Informatie Vlaanderen biedt immers zelf geen diensten aan burgers aan. Dit zal de komende periode opgestart worden en zal groeien naarmate meer administraties op 'Mijn burgerprofiel' aansluiten. Uiteraard zullen steeds meer burgers hun burgerprofiel ook zelf ontdekken wanneer meer en meer administraties en gemeenten dit profiel op hun website implementeren. Bijkomende koppelingen zijn gepland met de databanken van Kind en Gezin, VDAB, OVAM en CJSM. De verwachting is dat deze koppelingen medio 2019 gerealiseerd zijn.

Het digitaal ondernemingsloket valt onder de bevoegdheid van minister Muyters. Er is wel cofinanciering geweest vanuit het Vlaanderen Radicaal Digitaal programma. Het e-loket voor ondernemers (www.VlaanderenOnderneemt.be) is gelanceerd op 27 september 2018.

Het project slimme subsidies omvat drie sporen. In eerste instantie gaat het om een subsidiereferentiearchitectuur. Dit is gerealiseerd. Entiteiten kunnen dit gebruiken om hun subsidieprocessen te optimaliseren en te standaardiseren. Ten tweede is er de ontwikkeling van een ICT-toepassing voor automatisch advies bij eenvoudige subsidieaanvragen. Tot begin 2019 worden de nodige componenten ontwikkeld of aangekocht. Ten slotte is er het subsidieregister. Er is een eerste versie, op basis van gegevens uit het boekhoudsysteem Orafin. Dit moet in 2019 verder groeien door bijkomende koppelingen met ICT-systemen voor subsidieafhandeling. Een aantal entiteiten (CJSM, ANB, ABB, WSE) zijn piloten. Zo zal de automatische subsidiemotor tegen april 2019 toegepast worden op de transitiepremie van het Departement WSE.

Op het vlak van blockchain vermeldt de minister de samenwerking tussen Informatie Vlaanderen en het Agentschap Natuur en Bos in het kader van natuurbeheersplannen en de ondersteuning die Informatie Vlaanderen levert aan AHOVOKS in het kader van de internationale uitwisseling van diploma's. Daarnaast is er vanuit AIV ook samenwerking met de stad Antwerpen en het Vlaams Energie Agentschap, om de toepassing van blockchaintechnologie te onderzoeken op het vlak van respectievelijk identiteitsbeheer en de woningpas (minister bevoegd voor Energie). Op EU-niveau neemt AIV deel aan het Europese Blockchain Partnership en is het agentschap lid van de Europese blockchain taskforce. Dit betreft kennisdeling en bepalen van EU-prioriteiten op het vlak van blockchain.

Vlaamse overheid als werkgever

Aan de hand van storytelling en advertenties via diverse, vooral digitale, kanalen brengt men vandaag een beeld van werken bij de Vlaamse overheid en haar brede waaier aan functies. Dat zal men ook in 2019 blijven doen, met bijzondere aandacht voor de knelpuntfuncties. Daarnaast worden per vacature ook waar nodig en mogelijk extra kanalen ingezet om die gericht tot bij de juiste doelgroep te krijgen.

Inzake uitzendarbeid zegt de minister dat de raamovereenkomst loopt sinds 19 oktober 2018. Sindsdien werd één uitzendkracht tewerkgesteld, dit binnen een instelling verbonden aan het Vlaams Parlement. Over evoluties en ervaringen kunnen dus nog geen uitspraken worden gedaan. Een aantal entiteiten is momenteel bezig met het verkennen van de opties die uitzendarbeid biedt en bereiden gesprekken met de vakorganisaties voor.

De minister bevestigt dat er een beroep tot vernietiging van het decreet inzake uitzendarbeid werd ingesteld door ACV-Openbare Diensten. De Vlaamse Regering komt op basis van de artikelen 82 en 85 van de bijzondere wet op het Grondwettelijk Hof tussen in de procedure en zet dus de nodige stappen om te verweren. Gezien het gaat om een lopende rechtszaak zal de minister hierover geen verklaringen afleggen.

Inzake stress en burn-out verwijst de minister naar het 'Actieplan werkgerelateerde stress en burn-out' dat in juni 2016 werd gelanceerd. Dit actieplan zet vooral in op de preventie van burn-out. Er is geen direct lineair verband tussen de besparingen en een verhoogde kans op burn-out. De helft van de besparingsdoelstelling werd gerealiseerd door de realisatie van kerntakenplannen, waarbij heel wat taken werden afgebouwd. De overige helft werd deels gerealiseerd door efficiëntiemaatregelen zoals digitalisering, daling van administratieve lasten, rationalisatie van managementondersteunende dienstverlening, fusies van entiteiten, interne reorganisaties binnen de entiteiten enzovoort.

Een evaluatie van het actieplan in 2018 bevroeg onder meer de algemene tevredenheid over de dienstverlening van AgO rond welzijn: 87 procent is tevreden of heel tevreden en amper 3 procent is niet tevreden. 70 procent van de entiteiten binnen de Vlaamse overheid hebben reeds een of meerdere producten afgenomen van de raamovereenkomst ondersteuningsaanbod stress en burn-out.

De minister ziet vooral bij entiteiten die een volgehouden inspanning leveren op het gebied van welzijnsbeleid een positief effect op de ziektecijfers. De administratie verspreidt via kennisdeling op hr-netwerken en uitbouw van de website de goede praktijken binnen de Vlaamse overheid.

Wat preventieve acties om de veerkracht bij personeelsleden te verhogen betreft, vermeldt de minister een sterke inzet op informatiedeling en sensibilisering over het thema. Zo werden bijvoorbeeld in meer dan 70 procent van de entiteiten informatiesessies of workshops gegeven uit de raamovereenkomst 'Ondersteuningsaanbod stress en burn-out'. Er werden sessies voor leidinggevendenden georganiseerd over 'Hoe verhoog ik de veerkracht binnen mijn team?'. Er werd een pool van veerkrachtcoaches opgericht die vanaf januari 2019 operationeel zal zijn. Men promoot ook een gezonde levensstijl bij de personeelsleden en men sensibiliseert hen om hierbij hun eigen verantwoordelijkheid op te nemen. In 2018 werd in dat kader het project 'Gezond leven op het werk' gelanceerd. Dit project richt zich op een gezonder leven op vlak van gezond eten, sedentair gedrag, lichaamsbeweging, tabak, alcohol en drugs. Men ziet vooral positieve resultaten in die entiteiten die naast sensibilisering ook inzetten op het verduurzamen van de preventieve maatregelen in hun algemeen hr-beleid.

De minister zegt dat er binnen haar administratie verschillende initiatieven lopen om het ziekteverzuim te doen dalen. Zij verwijst naar de tien bouwstenen van het actieplan met een schat aan informatie en goede praktijken voor hr, leidinggevendenden en medewerkers. Er wordt ook ingezet op re-integratie op de werkvloer. Er is aandacht voor de rol van de leidinggevende die cruciaal is in het welbevinden en de performantie van de personeelsleden. Een gezonde levensstijl bij de personeelsleden wordt gepromoot en per beleidsdomein werd een veerkrachtcoach aangesteld. Andere acties zijn bijvoorbeeld de jaarlijkse griepvaccinatie, de infosessie kantoorergonomie enzovoort.

Op basis van wetenschappelijk onderzoek werkt men aan een meer geïntegreerde aanpak inzake welzijn die beter ingebed is in het algemeen strategisch hr-beleid van de entiteiten. De minister verwijst naar prestatie management, retentiebeleid, talentmanagement, leren en ontwikkelen, leiderschapsontwikkeling enzovoort. Daarbij houdt men rekening met zowel de structuur, de processen, de cultuur als

de mensen binnen een organisatie. Parallel loopt het project 'Personeelsbeschikbaarheid' in samenwerking met het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. In dit onderzoek worden zowel entiteiten met een hoge als met een lage aanwezigheidsratio onderzocht.

De veerkrachtcoach begeleidt medewerkers zodat ze inzicht krijgen in eigen stressoren en energiegevers en hoe ze hun stresscopingsvaardigheden kunnen verbeteren. De coaches bieden methoden om stress te verminderen en zo burn-out te voorkomen. Er zijn dertien veerkrachtcoaches. Ze richten zich zowel op individuen, teams als organisaties.

Wat het 'cafetariaplan' betreft, zegt de minister dat het hier nog maar een onderzoek betreft, waarbij gekeken wordt of personeelsleden dit wensen en of het fiscaal, juridisch, budgettair en beheersmatig haalbaar is. Het is zeker niet evident en bovendien liggen flexibele beloningsplannen gevoelig bij de vakbonden. De invoering ervan vereist sociaal overleg, aanpassing van bestaande regelgeving en dergelijke. De mogelijke invoering van een cafetariaplan in deze regeerperiode is om die redenen dus uitgesloten.

Op basis van de omzendbrief 'Plaats- en Tijdsafhankelijk Werken' van 2014 dient elke entiteit PTOW tegen eind 2020 te implementeren. In 2017 beschikte 76 procent van de medewerkers over de mogelijkheid om plaats- en tijdsafhankelijk te werken. In 2017 werkte 28 procent van de medewerkers die mogen telewerken, een tot negentien dagen per jaar op een andere locatie dan de standaard werklocatie. Voor meer dan een op drie is telewerk een frequent gegeven (van twintig tot meer dan veertig dagen per jaar). Uit deze cijfers blijkt dat PTOW steeds meer zijn intrede doet binnen de administratie.

Het Vlaams Pensioenfonds is uiterlijk 1 juli 2019 operationeel voor de werknemers van de verplicht bijdragende ondernemingen, met name de diensten van de Vlaamse overheid, de SERV en de kabinetsaangestelden. De raad van bestuur neemt begin 2019 de leiding van het fonds in oprichting over en beslist dan of nog tijdens deze opstart dan wel vanaf 1 juli 2019 de mogelijkheid zal gegeven worden aan andere openbare besturen om aan te sluiten. Er zal geen actieve wervingscampagne naar de lokale sector gevoerd worden om aan te sluiten maar uiteraard zal er vanuit het fonds een communicatie gebeuren over wanneer potentiële aansluiters hun kandidatuur bij de raad van bestuur kunnen indienen. De voorwaarden om in te stappen zijn vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en het VPF, die tegen medio december 2018 door de Vlaamse Regering zal worden goedgekeurd. Het bijdragepercentage is vrij te bepalen door de aansluiter.

Inzake de vraag van Ingrid Pira naar duurzaamheidscriteria voor de beleggingen van het Pensioenfonds, antwoordt de minister dat in het ontwerp van samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en het VPF concrete ethische en duurzaamheidscriteria werden opgenomen die op hun beurt zullen worden opgenomen in de verklaring inzake beleggingsbeginselen. Deze samenwerkingsovereenkomst zal tegen medio december door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd en daarna medeondertekend door de voorzitter van de raad van bestuur van het VPF.

Het Vlaams Pensioenfonds zal voor zijn beleggingen, naast het volgen van de referentie-index MSCI, volgende indicatieve ethische en duurzaamheidscriteria volgen: geen beleggingen in wapens of defensiegerelateerde producten, zoals omschreven in het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012; geen beleggingen in bedrijven die onvoldoende garanties bieden op het naleven van de regels van de Internationale Arbeidsorganisatie; geen beleggingen in bedrijven die zich niet houden aan de internationale verdragen inzake de bescherming van het leefmilieu; wel beleg-

gingen in bedrijven of organisaties die een sociale en ecologische meerwaarde realiseren, die inzetten op meer participatie van werknemers, of die werk maken van een eerlijke prijs voor producten voor de producenten (fair trade).

Uniformisering van de arbeidsvoorwaarden

Er werd gevraagd naar een stand van zaken van de onderhandelingen met de vakbonden met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden. De minister zegt dat de officiële agenda voor de onderhandelingen binnen het sectorcomité XVIII van 17 december is uitgestuurd. Zij vindt het weinig constructief dat er door sommige vakbonden reeds voor de start van de onderhandelingen met acties wordt gedreigd. De onderhandelingen hebben concreet betrekking op de ontslagregeling. Men zou het met name mogelijk willen maken om statutaire ambtenaren gemakkelijker te ontslaan. Nu is bepaald dat men daarvoor twee negatieve evaluaties binnen de drie jaar moet hebben. Men merkt echter dikwijls dat een ambtenaar met één negatieve evaluatie even terug zijn of haar best doet maar dat het dan na drie jaar opnieuw begint te slabakken. Daarom werd nu voorgesteld om ontslag mogelijk te maken bij twee negatieve evaluaties over de ganse loopbaan. Nu zou de minister dat willen beperken tot twintig jaar. Maar men moet sowieso het resultaat van de onderhandelingen in het sectorcomité afwachten.

Streefcijfers in het kader van diversiteit

De minister stelt dat het in deze commissie een goede gewoonte is om op dit thema dieper in te gaan naar aanleiding van de bespreking van het jaarlijkse actieplan inzake gelijke kansen en diversiteit bij de Vlaamse overheid. Bij die gelegenheid is ook telkens de Vlaamse diversiteitsambtenaar aanwezig. Het rapport over 2018 is klaar maar de minister wacht nog op het begrotingsakkoord. De commissieleden zijn tussengekomen op basis van de cijfers van 2017 maar in de loop van 2018 zijn er enkele positieve evoluties geweest. De minister verwijst met name naar het aantal vrouwen in het topkader. In 2017 zat men aan 23,4 procent maar vandaag bedraagt dat 28,8 procent.

Overdracht personeelsleden in kader van zesde staatshervorming

Begin 2019 worden er ongeveer 575 personeelsleden overgedragen in het kader van de zesde staatshervorming. De overdracht zal voor deze personeelsleden vlot verlopen, zoals dit bij eerdere overdrachten ook reeds het geval was. Het Dienstencentrum Personeelsadministratie zorgt voor een professionele ontvangst, voor een correcte dossierbehandeling en een eerste betaling eind januari 2019. De regeling van de arbeidsvoorwaarden wordt eerstdaags op de Vlaamse Regering geagendeerd. Daarbij zal erover worden gewaakt dat de verworven rechten van de personeelsleden via een aantal overgangsbepalingen worden gewaarborgd.

Overdracht personeelsleden in kader van afslanking provincies

Er werden ongeveer 185 personeelsleden toegevoegd aan een Vlaams ministerie: 57 bij het Departement WVG (Welzijn), 99 bij het Departement CJM (Cultuur), 15 bij Zorg en Gezondheid, 13 bij het Agentschap Jongerenwelzijn, 1 bij het Agentschap Binnenlands Bestuur. Daarnaast werden 63 personeelsleden toegevoegd bij Sport Vlaanderen, 20 bij Kind en Gezin en 15 bij het VAPH. De minister gaat ervan uit dat de meeste personeelsleden hun taken gevolgd zijn en dat dus de provinciaal opgebouwde expertise bij de Vlaamse overheid werd verankerd. Maar definitief uitsluitel kan zij daarover niet geven aangezien slechts één personeelslid werd overgedragen naar een entiteit die onder haar bevoegdheid ressorteert.

4. Replieken van de commissieleden

Kurt De Loor heeft verwezen naar het rapport van het Rekenhof waarin er een correlatie werd gelegd tussen de personeelsbesparingen enerzijds en het voorkomen van stress en burn-out anderzijds. Het stelt hem teleur dat de minister hier zo licht is over gegaan. Hij had verwacht dat er hieromtrent een ernstige impactanalyse zou worden opgezet.

Inzake uitzendarbeid blijkt dat er nog slechts één persoon werd aangeworven. De minister beweerde eerder dat dankzij uitzendarbeid de kansengroepen gemakkelijker zouden kunnen instromen. Het is spijtig dat de kansengroepen de meest preciaire contracten krijgen. De spreker zal dit nauwgezet blijven opvolgen.

Het is goed dat er een positieve evolutie is wat de vrouwen in het topkader betreft, maar men blijft nog ver van de streefcijfers. Voor personen met een handicap haalt men zelfs nog niet de helft van de streefcijfers. Voor deze categorie zijn er extra acties nodig maar daarover heeft de minister zich niet uitgelaten. Voor personen met een migratieachtergrond zijn de cijfers redelijk maar dat heeft dan eerder te maken met technische ingrepen dan met een concreet en daadkrachtig beleid. De minister laat ook in deze beleidsbrief kansen liggen om structurele maatregelen te treffen, maatregelen die trouwens al jaren door het middenveld worden gevraagd.

Tot slot pleit de spreker nogmaals voor het invoeren van praktijktesten zodat discriminaties opgespoord en geëlimineerd kunnen worden. Hij ziet de beleidsbrief als een nieuwe gemiste kans om effectief werk te maken van gelijke kansen bij de Vlaamse overheid.

Ward Kennes vindt het positief dat de Vlaamse overheid ingaat op een aantal actuele uitdagingen zoals een ecologisch wagenpark en duurzame gebouwen. Inzake gelijke kansen moeten wel blijvende inspanningen worden geleverd. Ook voor de problematiek van burn-out en stress moet er aandacht blijven.

Ingrid Pira sluit zich aan bij de opmerkingen van Kurt De Loor. Zij vindt het percentage inzake ziekteverzuim hoog. Verder is zij tevreden met de positieve evolutie voor de vrouwen in topfuncties, maar de cijfers voor personen met een handicap en personen met een migratieachtergrond blijven teleurstellend. Tot slot is de spreker verheugd over de goedkeuring van haar amendement in het kader van het decreet tot oprichting van het Vlaams Pensioenfonds, meer bepaald voor wat het ethische karakter van de beleggingen van het fonds betreft.

IV. Indicatieve stemming

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 (bevoegdheden Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid van minister Homans) wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding.

Mercedes VAN VOLCEM,
voorzitter

Kurt DE LOOR
Sofie JOOSEN
Ward KENNES,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
AgII	Agentschap Integratie en Inburgering
AGB	autonoom gemeentebedrijf (ook AG)
AgO	Agentschap Overheidspersoneel
AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
AIF	Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie
AIV	Agentschap Informatie Vlaanderen
AMIF	Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BBC	beleids- en beheerscyclus
CJM	Cultuur, Jeugd en Media
CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
DLB	decreet over het lokaal bestuur
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
FOD	Federale Overheidsdienst
FSMA	Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten
GDPR	General Data Protection Regulation (= algemene verordening gegevensbescherming, AVG)
gesco	gesubsidieerde contractueel
hr	human resources
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IMEA	Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening Antwerpen
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
Integan	Intercommunale voor Teledistributie van het Gewest Antwerpen
Iveg	Intercommunale voor energie
KB	koninklijk besluit
KBI	Kruispuntbank Inburgering
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
kWp	kilowattpiek
MAGDA	maximale gegevensdeling tussen administraties
MO	maatschappelijke oriëntatie
MSCI	Morgan Stanley Capital International
NT2	Nederlands als tweede taal
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PTOW	plaats- en tijdsafhankelijk werken
PV	photovoltaic
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
Selor	Selectie en Oriëntatie (selectiebureau van de federale overheid)
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SID	samenleven in diversiteit
UGent	Universiteit Gent
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
URL	Uniform Resource Locator
VAC	Vlaams administratief centrum
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VLIM	Vlaamse Integratie- en Migratiemonitor
VPF	Vlaams Pensioenfonds
VPS	Vlaams personeelsstatuut

vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WSE	Werk en Sociale Economie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)